

ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2023
KOKKOLAN KAUPUNKI
Tarkastuslautakunta
22.5.2024

Sisällys

1	PUHEENJOHTAJAN KATSAUS	2
2	JOHDANTO	3
3	TARKASTUSLAUTAKUNTA	4
3.1	Tarkastuslautakunnan tehtävät ja toiminta vuonna 2023.....	4
3.2	Arviointiprosessi ja tietolähteet	5
4	STRATEGIA JA TAVOITTEIDEN ARVIOINTI	6
4.1	Kaupunkistrategian väliarviointi	6
4.2	Valtuustokauden kokonaistavoitteet ja mittarit.....	7
4.3	Tavoitteiden toteumat toimialoittain	9
4.4	Toiminnan tuloksellisuuden arviointi	15
4.4.1	Työhyvinvointi	15
4.4.2	Työhyvinvointikyselyn tuloksia.....	15
4.4.3	Henkilöstön tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma	16
4.4.4	Henkilöstölukuja.....	17
4.4.5	Kuntalaisten palvelutyytyväisyyskyselyn tulokset.....	19
4.4.6	Kokkolan Veden asiakastyytyväisyystutkimuksen tulokset	19
4.4.7	Kustannusten vertailua	19
5	KAUPUNGIN TALOUS	21
5.1	Talouden tasapainoisuus ja kestävyys	21
5.2	Kaupunkikonsernin tunnuslukuja.....	21
5.3	Velkaantumisen tarkastelua	22
5.4	Talousohjelma 2024-2026	23
6	KAUPUNKIKONSERNI	24
6.1	Omistajaohjaus	24
6.2	Salkkukohtaiset tavoitteet	24
7	VUODEN 2022 ARVIOINNIN KÄSITTELY	26
	ALLEKIRJOITUKSET	30

Kuvat: Kokkolan kaupungin kuvapankki, tarkastuslautakunnan jäsenten omat kuvat

1 PUHEENJOHTAJAN KATSAUS

Arviointikertomuksen laadinta on tarkastuslautakunnan lakisääteinen tehtävä. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Vuoden 2023 arviointikertomus on vuosiksi 2021–2025 valitun tarkastuslautakunnan kolmas.

Tarkastuslautakunta asettaa kunakin vuonna painopistealueet tarkastustoiminnalle. Tarkastelujakson painopisteenä on ollut Sivistystoimen alaiset tehtäväalueet; varhaiskasvatuspalvelut, opetuspalvelut, kulttuuripalvelut, nuorisopalvelut, liikuntapalvelut, museopalvelut sekä kirjastopalvelut. Tarkastuslautakunta kokoontui yhteensä 14 kertaa kuluksen arviointijakson aikana.

Vuotta 2023 varjosti yleinen epävarmuus johtuen Venäjän hyökkäyksestä Ukrainaan. Suomen turvallisuuspoliittinen asema vahvistui historiallisesti Suomen liityttyä Naton jäsenmaaksi. Suomen talous on taantumassa ja inflaatio pysyi edelleen korkeana. Inflaatio ja nousseet korot ovat heikentäneet ostovoimaa, joka on heijastunut erityisesti asuntorakentamiseen.

Kokkola on saanut runsaasti positiivista huomiota suurteollisuuden investointisuunnitelmien johdosta. Rakentaminen näkyy suurteollisuusalueella ja osa hankkeista odottaa vielä aloitusta.

Vuosi 2023 oli kokonaisuudessaan taloudellisesti katsottuna hyvä, Kokkolan kaupungin ylijäämä oli 10,3 milj. euroa ja konsernin ylijäämä 3,1 milj. euroa. Hyvää tulosta varjosti idänkaupan loppuminen, mikä näkyi Kokkolan sataman tuloksessa, joka oli 16 milj. euroa tappiollinen vuoden 2023 osalta. Ylijäämäinen tilinpäätös oli neljäs peräkkäinen Kokkolalle.

Kuntakentällä ja yleisesti taloudessa vaikeat ajat ovat edessä. Kokkolan tulevien vuosien talouden ennakkonäkymät osoittavat heikompia ja alijäämäisiä vuosia, ilman rakenteellisia muutoksia. Taloudenpito on huomioitava kaikessa päätöksenteossa, samalla on uskallettava panostaa kaupungin reiluun kasvuun nykyisestä.

Kokkolan väkiluku oli 48 299 henkilöä, vuoteen 2022 verrattuna kasvu oli 293 henkilöä. Olemme muuttovoittoinen kaupunki, huolta kuitenkin herättää syntyvyyden väheneminen. Kokkolassa jo

toista vuotta peräkkäin kuolleiden määrä on suurempaa kuin syntyneiden.

Haluan kiittää kuluneesta arviointivuodesta koko lautakunnan jäsenistöä ja sihteerä Mia Förstiä. Kaupungin viranhaltijoita haluan erityisesti kiittää hyvästä ja asiantuntevasta asioiden valmistelusta. On ollut ilo työskennellä lautakunnan puheenjohtajana näin hyvin toimivan lautakunnan kanssa. Kiitos tästä!

Kokkolassa 22.5.2024

Tommi Kivelä

Tommi Kivelä

Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

2 JOHDANTO

Tarkastuslautakunta voi tyytyväisenä todeta, että maailmantalouden epävarmuudesta, inflaatiosta ja korkeahkoista koroista huolimatta kaupungin tulos on ylijäämäinen jo neljäntenä vuotena peräkkäin. Kaupungin ja liikelaitoksen tilikauden tulos oli yhteensä 8,4 milj. euroa ennen tilinpäätössiirtoja. Tilinpäätössiirtojen jälkeen tilikauden ylijäämä oli 10,3 miljoonaa euroa. Edellisen tilikauden vastaava ylijäämä oli 8,5 miljoonaa euroa, ja ylijäämä kasvoi viime vuoteen verrattuna 22,4 %.

Tulokseen positiivisesti huomattavimmin vaikuttavat tekijät olivat aiemmillä vuosilla kuuluvat verotulot, jotka maksettiin kunnille viiveellä. Vuoden 2023 alussa maksetut vuoden 2022 verohännät koostuvat kunnallisveroista (18,6 milj. euroa) ja yhteisöveroista (2,4 milj. euroa). Nämä kertaluontoiset verohännät kuitenkin poistuvat vuodesta 2024 lähtien.

Vuoden 2023 verotulot olivat yhteensä 124,8 milj. euroa (221,3 mil. euroa vuonna 2022) ja valtionosuudet 32,9 milj. euroa (109,2 milj. euroa vuonna 2022). Hyvinvointialueiden toiminta alkoi 1.1.2023 ja kaupungin toiminta näyttäytyi ensimmäistä kertaa ilman sote-kustannuksia ja sitä koskevaa rahoitusta.

Konsernin omavaraisuus oli 36,5 % vuonna 2023. Suhteellinen velkaantuneisuus nousi edellisvuoden 88,8 %:sta 138,9 %:iin käyttötulojen pienentyessä. Konsernin lainakanta taas laski edellisvuodesta ollen 8 164 euroa/asukas (9 377 euroa/asukas vuonna 2022). Konsernin lainakanta sisältäen lainat ja vuokravastuut olivat 9 615 euroa/asukas. Kaupungin ja liikelaitoksen omavaraisuus oli 46,7 %, suhteellinen velkaantuneisuus 133,9 %. Vuosikatteen pysyminen kestäväällä pohjalla ja käyttötalouden maltillinen kehitys on tärkeää.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan prosessien kehittäminen on aloitettu ja kyselykartoitus riskienhallinnan nykytilasta toimialoille tehty. Kaupungille otetaan käyttöön uusi riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan ohjelmisto Granite kevään 2024 aikana. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan panostetaan. Kaupunkiorganisaatiossa on käytössä Whistleblowing -ilmoituskanava, jonka kautta henkilöstö voi tuoda esiin ilmoittajasuojelulain mukaisia epäkohtia. Tällaisia ilmoituksia ei tullut yhtään vuonna 2023.

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue aloitti toimintansa 1.1.2023. Sosiaali- ja terveystalot siirtyivät Soitelle jo vuoden 2017 alusta, nyt

hyvinvointialueelle siirtyivät myös pelastustoimi ja oppilashuollon tehtävät ja uudistus muutti oleellisesti kuntien rahoitusrakennetta. Samoin taloushallinnon tilitoimisto- ja yrityskirjanpidon palvelut siirtyivät 1.1.2023 alkaen Monetra Oulu Oy:lle ja ensimmäinen vuosi sujuikin hyvin ilman palvelukatkoja tai keskeytyksiä.

Tarkastuslautakunta on tyytyväinen vuoden tulokseen, mutta haasteita on edessä. Kaupungin rahoituspohja kaventuu heikentyneiden veroennusteiden ja valtionosuuksien lisäleikkausten myötä. Inflaatio ja korkeat korot vaikuttavat edelleen. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on aiheuttanut haasteita erityisesti Kokkolan Satama Oy:n toiminnalle.

Kaupungillamme on meneillään suuria rakennusprojekteja, kuten Piispanmäen koulu ja urheilu- ja tapahtumapuisto. Näillä on isoja vaikutuksia talouteen ja lainakantaan.

Positiivisuuteenkin on aihetta. Asukasluku on kasvanut. KIP Servicen alueella tapahtuu ja neuvotteluja käydään useiden yritysten kanssa, jotka ovat kiinnostuneita investoimaan Kokkolan alueelle, kuten esimerkiksi tuulivoimalayritykset. Meidän tulee silti muistaa, että kilpailemme, emme vain valtakunnallisesti, vaan jopa globaalisti.

Tarvitaan tarkkaa taloudenhoitoa ja kunnan sekä yritysten yhteistyön tiivistämistä. Kunnan tulee luoda edellytykset yritystoiminnalle, mikä tarkoittaa mm. vero-, maa- ja lupapolitiikkaa. Edessä on vielä epävarmoja aikoja, mutta yhdessä mennään eteenpäin kohti laajempia horisontteja.

3 TARKASTUSLAUTAKUNTA

Tarkastuslautakunnan tehtävistä säädetään Kuntalain pykälissä 121 § ja 84 §. Tarkastuslautakunta valmistelee valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet toteutuneet kunnassa ja kuntakonsernissa. Tarkastuslautakunnan on arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumista ja voimassaolevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan tasessa on kattamatonta alijäämää. Tarkastuslautakunta valvoo myös sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuuston tietoon.

Tarkastuslautakunnan jäsenet valtuustokaudella 2021 – 2025

JÄSEN	VARAJÄSEN
Tomi Kivelä (pj)	Tarja Palosaari
Kauko Kivilehto (varapj)	Markus Anttiroiko (23.10.2023 saakka)
	Max Björkskog (23.10.2023 alkaen)
Hanna-Lea Ahlskog	Jani Andersson
Minna Roukkio-Taipale	Milla Marika Forsell-Tast
Erkki Kuismin	Paula Typpö
Roy Pietilä	Timo Turpeinen
Jaana Pikkarainen-Haapasaari	Suvi Pajunpää
Hannele Zitting	Mats Silvander

Esteellisyydet arviointityöhön ja arviointikertomuksen laadintaan nähden:

- Tomi Kivelä: jäsen Soite aluehallitus, jäsen Soite yksilöjaosto
- Hanna-Lea Ahlskog: jäsen Villa Elban hallitus, jäsen KokkoPesun hallitus 22.3.2023 saakka
- Kauko Kivilehto: jäsen Kaupunkirakennelautakunta, jäsen Keski-Pohjanmaan Konservatorion kannatusyhdistys ry hallitus
- Jaana Pikkarainen-Haapasaari: läheinen puheenjohtajana Kaupunkirakennelautakunnassa
- Roy Pietilä: jäsen Villa Elban hallitus
- Minna Roukkio-Taipale: jäsen Pohjanmaan jätelautakunta

Tarkastuslautakunnan kokouksissa valmistelijana ja sihteerinä on toiminut sisäinen tarkastaja Mia Försti.

Kaupungin ja tytäryhteisöjen tilintarkastusyhteisönä toimii KPMG Oy Ab. Vastuullisena JHT-tilintarkastajana on toiminut JHT, KHT Elina Pesonen ja hänen varahenkilönään toimi JHT, KHT Emma Paananen 23.8.2023 saakka ja HT, JHT Martin Slotte 24.8.2023 alkaen. Tilintarkastustiimissä ovat lisäksi työskennelleet HT Heidi Alahäivälä sekä avustavia tarkastajia. Tilintarkastaja on raportoinut tarkastuslautakunnalle tarkastussuunnitelman ja vuosittaisen työohjelman toteutumisesta sovitun mukaisesti. Tilintarkastaja on myös tarvittaessa osallistunut tarkastuslautakunnan kokouksiin ja arviointikäynteihin.

Kuvassa Tarkastuslautakunta: (vasemmalta) Hanna-Lea Ahlskog, Mia Försti (siht.), Hannele Zitting, Tomi Kivelä, Jaana Pikkarainen-Haapasaari, Minna Roukkio-Taipale, Erkki Kuismin, Kauko Kivilehto ja Roy Pietilä.

3.1 Tarkastuslautakunnan tehtävät ja toiminta vuonna 2023

Tarkastuslautakunnan työ on toteutunut toimintakauden arviointisuunnitelman 2021–2025 ja sitä tarkentavan vuosittaisen työohjelman mukaisesti. Arvioinnin painopistealueet vuodelle 2023 olivat Sivistystoimen alaiset tehtäväalueet: varhaiskasvatuspalvelut, opetuspalvelut, kulttuuripalvelut, nuorisopalvelut, liikuntapalvelut, museopalvelut sekä kirjastopalvelut. Vuosittain arvioidaan talouden toteumaa, toiminnan tuloksellisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta sekä kaupungin strategian huomiointia.

Kokouksissaan tarkastuslautakunta kuuli kaupunginjohtajaa ja talousjohtajaa aiheina mm. talouden ja toiminnan tavoitteiden toteumat, talousohjelma 2024-2026 sekä tilinpäätös 2023. Muina asiantuntijoina kuultiin mm. hallintojohtajaa, kehitysjohtajaa, controlleria, strategiapäällikköä, kotoutumisen vastuukoordinaattoria, henkilöstön kehittämispäällikköä ja hankintapäällikköä. Esittelyiden aiheina olivat mm. kaupungin tytäryhtiöt ja niiden omistajakortit, sisäinen valvonta ja riskienhallinta, hankintaprosessit sekä strategiaan, työhyvinvointiin ja kotoutumiseen liittyvät asiat.

Sivistystoimen osalta kuultiin sivistysjohtajaa, ruotsinkielisten opetuspalveluiden johtajaa, kehittämispäällikköä sekä varhaiskasvatus-, kulttuuri-, nuoriso- ja liikunta-, museo- sekä kirjastopalveluiden johtavia viranhaltijoita ja muita asiantuntijoita aiheina mm. opetuspalveluiden ja muiden toimialojen tavoitteiden, toteutumien ja ajankohtaisten asioiden esittelyt.

Vuosittaisella vierailulla liikelaitos Kokkolan Vedellä kuultiin vesilaitosjohtajaa sekä vesilaitosjohdokunnan puheenjohtajaa ajankohtaisista hankkeista, varautumisesta ja kehittämistoimenpiteiden vaikutuksista.

Tarkastuslautakunta vieraili myös Donnerska skolan och Karleby Svenska Gymnasium -peruskouluksissa kuullen esittelyn projektin suunnittelusta, toteutumisesta ja kustannuksista. Vierailukäynnillä Kokkolan seudun opiston sekä lasten ja nuorten kuvataidekoulun tiloissa saatiin kuulla esittely heidän toiminnastaan ja tutustua tiloihin. Tarkastuslautakunta vieraili myös Tulliharjun päiväkodilla tutustuen heidän tiloihin ja kuullen esittelyn päiväkodin toiminnasta.

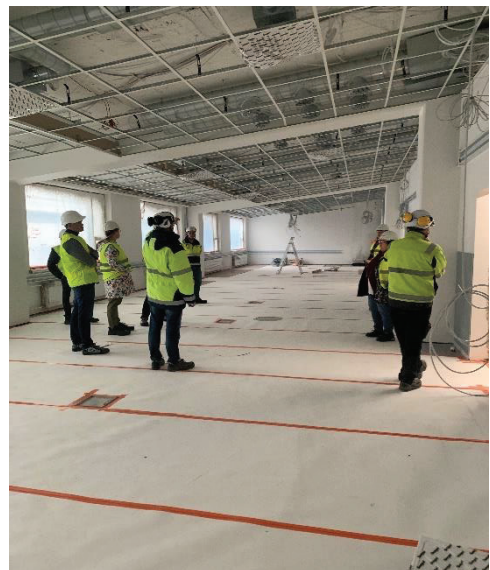
3.2 Arviointiprosessi ja tietolähteet

Valtuustokausittainen arviointisuunnitelma ja sitä tarkentava vuosittainen työohjelma toimivat arviointityön runkona. Arviointityön tietojen hankinta ja selvitykset pohjautuvat asiantuntijakuulemisiin ja arviointikäynteihin. Tietolähteinä toimivat edellä mainitun lisäksi tilinpäätös, toimintakertomus, henkilöstökertomus ja toimielinten päätöksenteko. Toiminnan tuloksellisuuden ja tarkoituksenmukaisuuden arvioinnissa tietolähteitä ovat mm. työhyvinvointikyselyn tulokset sekä kuntalaiskyselyjen ja yrittäjäkyselyn tulokset. Käytännön arviointityötä lautakunta tekee myös työpareittain seuraten eri toimialojen tavoiteasettelua ja päätöksentekoa.

Tarkastuslautakunnalla on kuntalain (124.1 §) mukaan oikeus saada tietoja salassa pidettävistä asioista, mikäli se katsoo ne tarpeelliseksi arviointitehtävän hoitamiseksi. Tarkastuslautakunnan tulee tehdä asiasta päätös. Tietojensaantioikeus koskee vain kunnan hallussa olevia asiakirjoja. Tarvittaessa kunta voi käyttää omistajanvaltaa tarpeellisten asiakirjojen saamiseksi tytäryhteisöiltä. Tietojensaantioikeus tarkastuslautakunnalla on toimielimenä, eli yksittäisellä jäsenellä ei ole oikeutta saada salassa pidettävää tietoa kunnan muilta viranomaisilta muutoin kuin lautakunnan tekemän päätöksen perusteella. Tarkastuslautakunnan yksittäiseen jäseneseen sovelletaan kuntalain 83 §:n mukaista luottamushenkilöitä koskevaa tietojensaantioikeutta. Tarkastuslautakunnan jäsen ja samoin tilintarkastaja toimivat virkavastuulla, joten heillä on velvollisuus pitää salassa ne tiedot, jotka he säännöksen nojalla ovat saaneet.

Arviointitoiminta voidaan jakaa kolmeen osa-alueeseen, joista keskeisin on tavoitearviointi. Toiminnan tuloksellisuuden ja tarkoituksenmukaisuuden arviointi painottuu mm. taloudellisuuden, tuottavuuden ja laadun tarkasteluun. Talouden tasapainottamisen arviointiin joudutaan tilanteessa, jossa kaupungin taseessa on kattamatonta alijäämää. Osa arviointityötä on myös jälkiarviointi, joka perustuu kaupunginhallituksen antamaan vastineeseen arviointikertomuksesta.

Arvioinnin tulokset raportoidaan vuosittain valtuustolle annettavassa arviointikertomuksessa. Kertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Arviointikertomus on tarkastuslautakunnan käsitys siitä, kuinka kunnan tilivelvolliset ovat onnistuneet valtuuston tahdon toteuttamisessa.

4 STRATEGIA JA TAVOITTEIDEN ARVIOINTI

Kaupungin strategia vuosille 2022 - 2025

Kokkola - Meillä on laajempi horisontti, kaupunki-strategia hyväksyttiin valtuustossa 7.3.2022 § 6. Strategia kytkeytyy tiiviisti talousarvioon, jossa strategian tavoitteet konkretisoituvat mitattaviksi toimenpiteiksi. Strategian toteutumista arvioidaan keskeisten valtuustokauden tavoitteiden ja mittareiden avulla osavuosisikastausten ja tilinpäätöksen yhteydessä. Strategiset painopisteet sisältävät kehittämishojelmia, jotka täsmentävät ja tarkentavat strategian sisältöjä; näiden pohjalta toimialoilla laaditaan vuosittaiset toimintasuunnitelmat.

Strategia on kaupungin toiminnan ja kehittämisen punainen lanka. Sen pitää innostaa ja ohjata kohti yhteisiä tavoitteita ja tuloksia, hitsata työntekijöitä yhteen ja kertoa miksi kaikkien työ on arvokasta kokonaisuuden kannalta. On tärkeää, että työyhteisössä ymmärretään strategian sisältö oman työn tekemisen näkökulmasta. Kaupunkistrategia valmisteltiin henkilöstöä, kuntalaisia ja muita sidosryhmiä osallistaen ja kuullen.

Kuvassa keskellä näkyvät keskeiset strategiset painopisteet, niiden alla toiminnan kivijalka sekä alimpina toimintaa ohjaavat arvot:

4.1 Kaupunkistrategian väliarviointi

Syksyllä 2023 valtuustokauden puolivälissä tarkasteltiin strategian tavoitteita ja toiminnan suuntaa strategian väliarvioinnin kautta. Väliarvioinnin yhteydessä voidaan päivittää tai linjata uudelleen strategisia tavoitteita, menestystekijöitä tai toiminnan mittareita, mikäli toimintaympäristön muutokset sitä edellyttävät.

Väliarvioinnissa tarkasteltiin strategian valmistelu-prosessia, toimeenpanoa sekä toteutumisen tilannetta. Väliarviointia työstettiin valtuustoseminaarissa ja arvioinnin tueksi toteutettiin myös valtuuston toiminta- ja strategiakysely. Kyselyn tulosten mukaan strategian sisältö ja rakenne sai keskiarvon 3,98 (asteikko 1-5) ja strategian toimeenpano keskiarvon 3,80. Kyselyyn vastasivat valtuutetut ja johtoryhmän jäsenet.

Väliarvioinnissa todettiin, että kokonaisuudessaan strategian sisältö ja asetetut tavoitteet olivat edelleen relevantteja, eikä niiden sisältöjä ollut syytä lähteä muuttamaan. Valtuustokauden mittareiden osalta tehtiin kuitenkin kaksi tarkennusta:

- **Tasapainoinen talous:**
Alkuperäinen: Velat ja vastuut/asukas; pienennetään eroa kuntien keskiarvoon 50 %:lla vuoden 2020 tilanteesta
→ **Uusi: Velat ja vastuut /asukas ei kasva kasvukaupunkien keskiarvoa nopeammin**
- **Kestävästi kehittyvä Kokkola:**
Alkuperäinen: Hiilidioksidipäästöjen vähentäminen
→ **Uusi: Hiilidioksidipäästöjen vähentäminen. Lähtötasona vuoden 2007 taso, tavoite vuodelle 2030 vähennys -80 % ja hiilineutraalisuus vuonna 2035**

Strategian väliarviointivaiheessa kaikki kehittämissuunnitelmat eivät olleet valmistuneet, joten niiden ohjausvaikutus toimintaan on jäänyt näiden teemojen osalta vähäiseksi. Vaikka kehittämissuunnitelmien määrää vähennettiin edelliseen strategiakauteen verrattuna, on ohjelmia edelleen suhteellisen paljon. Seuraavalle kaudelle asetettiin tavoite miettiä mitkä ovat strategisesti merkittäviä kehittämissuunnitelmia ja mikä on ohjelmien vaikuttavuus.

Väliarviointiin mennessä on saavutettu jo useita tavoitteita, nämä vahvistavat osaltaan sitä, että strategiakaudeksi asetetut tavoitteet ovat ohjanneet asioiden valmistelua ja päätöksentekoa:

- Unicef:n lapsiystävällinen kaupunki -status
- Elämyksellisuuden edistämiseen liittyvien investointien käynnistyminen (Musiikkikeskus Snellman, Urheilupuisto)
- Hiilineutraalit kunnat -verkostoon liittyminen
- Piispanmäen monitoimitalo - hankkeen voitto Vuoden vihreä edelläkävijä -kisassa

- KokkolaWorks -kampanjan toteuttaminen
- Asukkaiden osallisuuden edistäminen eri hankkeiden suunnitteluvaiheessa
- Organisaation sisäisen viestinnän vahvistuminen
- Avoin keskustelu taloushoidosta kaupunkiorganisaatiossa
- Koulujen palveluverkkouudistuksen läpivienti
- Huoltovarmuuden ja varautumisen ylläpidon kehittäminen

Lisäksi valmistelussa on seuraavia asioita:

- Monimuotoisuuden edistäminen organisaatiossa
- Henkilöstön palkitsemisjärjestelmän uudistaminen
- Anonyymien rekrytoinnin juurruttaminen rekrytointiprosesseihin
- Ilmasto-ohjelman laadinta
- Puhtaan siirtymän investointien varmistaminen alueelle
- Luvitusprosessien kehittäminen
- Viestinnän ja päätösviestinnän kehittäminen
- Kriittisen infran kehittämiskohteiden tunnistaminen

4.2 Valtuustokauden kokonaistavoitteet ja mittarit

Strategiassa on linjattu kaupunkikehittämisen pidemmän aikavälin tavoitteet ja niille valtuustokauden keskeiset menestystekijät. Strategian linjauksia tarkennetaan strategiaa tukevissa kehittämissuunnitelmissa.

Seuraavassa taulukossa tarkastellaan asetettujen kokonaistavoitteiden toteutumia vuoden 2023 lopulla:

Strategian tavoitteet	Toteutunut	Ei toteutunut
Yrittäjien tyytyväisyys kaupungin yrittäjystävällisyyteen, tavoite 4		X
Kuntalaisten tyytyväisyys palveluihin, tavoite 3,5	X	
Kulttuuri-, liikunta- ja tapahtuma-alan ammattilaisten tyytyväisyys toiminnan edellytyksiin	X	
Positiivinen väestönkasvu	X	
CO2 t /as väheneminen, hiilidioksidipäästöt / asukas	X	
Velat ja vastuut / asukas, kehittyvät kuntien keskimääräistä kasvua hitaammin		X
Vuosikate ylittää poistot vuosittain 20 %:lla		X
Kokonaisveroasteen keventäminen strategiakaudella 2022- 2025		X
Omavaraisuusasteen nostaminen 45 %:iin (konserni 35 %)	X	
Konserniyhtiöiden määrä vähenee 5-7 kpl strategiakaudella	X	
Työntekijäkokemuksen mittaaminen, eNPS -indeksi (suositeluindeksi), tavoite: yli 20		X
Työmarkkinatuen sakkomaksujen pieneneminen, tavoite - 10 % vuositasolla		X

Yrittäjätyytyväisyyskysely toteutettiin lokakuussa 2023. Erillisenä teemana kyselyssä oli yritysten ilmastoasiat. Kyselyyn vastasi 249 yrittäjää (127 vuonna 2022). Kysely lähetettiin noin 2 200 kokkolalaiselle yritykselle, joten vastausprosentti on melko pieni 11,32%, mutta kuitenkin kasvanut edellisvuoteen verrattuna. Vastanneet olivat pääosin mikroyrittäjiä (1-4 hlöä työllistäviä, 157 vastausta). Yli 50 henkilöä työllistävien yritysten

vastausmäärä oli 18. Keskimäärin yrittäjien tyytyväisyys kaupungin yrittäjäystävällisyyteen nousi hieman ollen 3,1 (3,0 vuonna 2022 asteikolla 1-5). Mikroyrittäjien kohdalla se oli 3,0 ja suurimpien yritysten kohdalla 3,9. Myös kaikilla muilla alle 50 henkilöä työllistävillä yrityksillä tyytyväisyys kaupungin yrittäjäystävällisyyteen jäi 2,9-3,1 tasolle.

Tyytyväisyys KOSEKn palveluihin oli keskimäärin 3,7 (vuonna 2022 3,6). Tässäkin suurimmat yritykset olivat tyytyväisimpiä arvosanalla 4,0. Pienemmillä yrityksillä luku oli 3,4-3,9 välillä. Kaupungin ja KOSEKn elinkeinoelämää edistävien palvelujen osalta vastaajat olivat keskiarvoa tyytyväisempiä mm. kaupunkimarkkinointiin ja viestintään sekä KOSEKn uusyritysneuvontaan ja toimivien yritysten neuvontapalveluihin. Elinkeinoelämän näkökulmasta tärkeimpinä kehittämiskohteina nähtiin:

- lupaprosessien sujuvuus
- kaupallisen keskustan kehittäminen
- osaavan työvoiman saatavuuden varmistaminen ja koulutuspalvelut

Yrittäjien tyytyväisyyttä kaupungin elinkeinopolitiikkaan seurataan strategiakauden aikana myös Suomen Yrittäjien Kuntabarometrin sekä Elinkeinoelämän Keskusliiton Kuntaranking kyselyiden avulla. Kaikkien kyselyiden tuloksia hyödynnetään kaupungin yrittäjäystävällisyyden kehittämisessä.

Kuntalaisten palvelutyytyväisyyskysely toteutettiin joulukuussa 2023 ja vastausmäärä yli kolminkertaistui edellisvuoteen verrattuna. Vastaajien määrä oli 1451 henkilöä ja tyytyväisyys palveluihin oli 3,5, joten strategiassa oleva tavoite toteutui. Tyytyväisimpiä vastaajat olivat mm. kirjastopalveluihin (4,4), esiopetukseen (4,1), perusopetukseen (1-6 luokat 4,0; 7-9 luokat 3,9), kansalaisopistoon (4,0), museopalveluihin (3,9) ja puistoihin (3,9). Eniten kehitettävää nähtiin joukkoliikennepalveluissa (2,6) ja rakennusvalvonnassa (2,7). Myös **kulttuuri-, liikunta- ja tapahtuma-alan toimijoiden tyytyväisyys** toiminnan edellytyksiin toteutui keskiarvolla 3,7 (kyselyyn vastasi vain 28 henkilöä).

Myös **positiivinen väestönkasvu** toteutui vuonna 2023. Kokkolan väkiluku oli tilastokeskuksen ennakkotiedon mukaan 48 299 henkilöä (48 006 vuonna 2022). Seuraavassa taulukossa väestönmuutoksen toteumia Kokkolassa. Luonnollinen väestönkasvu on hiipunut ja syntyneitä on nyt vähemmän kuin kuolleita:

Väestönmuutos Kokkola	2019	2020	2021	2022	2023
Luonnollinen väestönlisäys (syntyneet-kuolleet)	67	47	63	-43	-57
Kuntien välinen nettomuutto	-177	-87	-84	-43	-6
Nettomaahanmuutto	135	120	153	197	352

Sykkeen Alas-laskentamenetelmällä (Hinku-laskenta) vuoden 2022 ennakon mukaan **CO2 päästöt** olivat 7,2 t. /asukas. Vuonna 2007 päästöt olivat 13,1 t. CO2/asukas ja 2021 vuonna 7,5 t. CO2/asukas.

Velat ja vastuut/asukas, kehittyvät kuntien keskimääristä kasvua hitaammin eli tavoite ei toteutunut. Kaupungin ja liikelaitoksen vuoden 2023 velat ja vastuut olivat 5 904 euroa/asukas. Konsernin osalta 9 615 euroa /asukas. Vuonna 2022: Kokkolan kaupunki 6 126 euroa (ka. 4 356 euroa) ja Konserni 11 149 euroa (ka. 9 367 euroa).

Vuosikate ylittää poistot vuosittain 20 %:lla tavoite ei toteutunut kokonaisuudessaan. Kaupungin ja liikelaitoksen osalta se toteutui ja vuosikatteella kyettiin kattamaan kaikista poistoista 146,7 %. Konsernin osalta taas ei toteutunut ja vuosikatteella kyettiin kattamaan kaikista poistoista vain 110,7 %.

Vuoden 2023 talousarviossa **kokonaisveroasteeseen** ei tehty muutoksia, joten vielä ei tavoite toteutunut. Kaupungin ja liikelaitoksen osalta **omavaraisuusaste** tavoite toteutui ollen 46,7 %. Samoin konsernin osalta päästiin tavoitteeseen 36,5 %:lla.

Tavoitteeseen **konserniyhtiöiden määrä vähennee** 5-7 kpl strategiakaudella päästiin, sillä vuoden 2023 aikana konserniyhteisöjen määrä väheni 3 kappaleella ja koko strategiakauden aikana on siis konserniyhtiöiden määrä vähentynyt jo 8 kappaleella.

Työhyvinvointikyselyssä työntekijäkokemusta mitattiin suositteluindeksillä (**eNPS-indeksi**), jota käytetään Kokkolan kaupunkistrategiassa työntekijäkokemuksen mittarina. Vuoteen 2025 mennessä tavoitelukuna on yli 20. ENPS mittaa työntekijöiden sitoutumista työnantajaan, sekä heidän tyytyväisyyttään organisaatioon ja sen kulttuuriin. Kuinka todennäköisesti työntekijä suosittelisi nykyistä

työpaikkaansa tuttavalleen? Tavoitteeseen ei päästy eNPS tuloksen ollessa 12 (9 vuonna 2022).

Työmarkkinatuen sakkomaksujen pienenemisen tavoite - 10 % vuositasolla ei toteutunut niiden noustessa edellisvuodesta 3 265 394 euroon (3 002 585 euroa vuonna 2022).

Tarkastuslautakunta antaa kiitokset strategiaprosessin hyvästä valmistelusta, johtamisesta ja jalkauttamisesta.

Yrittäjyyskyselyn vastaajamäärä on kasvanut, mutta vaatii edelleen kattavuuden lisäämistä. Millä toimenpiteillä tähän voitaisiin vaikuttaa?

Yrittäjien mielestä lupaprosessien sujuvuus vaatii kehittämistä, mistä luvista on kysymys?

Valtuustoon nähden sitovista tavoitteista parhaiten toteutuivat lapsiystävällisyyteen liittyvät tavoitteet ja heikoimmin työllisyyteen liittyvät tavoitteet.

Seuraava vuoden 2022 arviointikertomuksen huomio jäi vastineessanne vastaamatta, onko ohjeistettu:

Tilinpäätöksessä esitetyt mittarit antavat osittain esimerkiksi Ympäristöterveydenhuollossa hie-man positiivisemmän kuvan kuin henkilöstökertomus. Henkilöstökertomuksessa oli sairauspoissaolojen määrä 350, tilinpäätöksessä oli vastaava luku 264, jota oli tavoitteena verrata vuoden 2018 tasoon 315. Tunnuslukujen laskemiseen tulisi olla yhtenäinen ohje vertailtavuuden varmistamiseksi.

4.3 Tavoitteiden toteumat toimialoitain

Kaupunginhallituksen alaiset vastualueet

Kaupunginhallituksen alaiset vastualueet pysyivät kokonaisuutena talousarviossa. Toimintakulut olivat vuonna 2023 yhteensä 22,5 milj. euroa (219,4 milj. euroa vuonna 2022) ja toimintatuotot yhteensä 5,8 milj. euroa (12,48 milj. euroa vuonna 2022). Vuoden 2023 kaupungin johtamisen alaisten toimintojen toteumat eivät ole vertailukelpoisia edellisvuoteen nähden, sillä hyvinvointialueuudistuksen myötä Soiten palveluostoihin liittyvät

kustannukset jäivät pois vastualueen kustannuksista. Hyvinvointialueuudistus muutti oleellisesti kuntien rahoitusrakennetta vuodesta 2023 alkaen. Sosiaali- ja terveydenhuollon, pelastustoimen ja oppilashuollon tehtävät siirtyivät Hyvinvointialueelle.

Yleiset tavoitteet ovat pääosin toteutuneet, mutta luonnollisesti strategiakauden puolella välissä on vielä keskeneräisiä tavoitteita. Kaupunginkanslia koordinoi sähköisen kokoushallinnan käyttöä. Syksyllä 2023 otettiin käyttöön uusi CloudMeeting 3.0 sähköinen kokoushallinta -versio. Dynasty 10 asiantuntijajärjestelmään asennettiin sähköinen arkisto, mutta sen käyttöönotto siirtyi vuodelle 2024. Hankintaosaamista parannettiin rekrytoimalla hankintapäällikkö loppuvuodesta 2023.

Vuosi 2023 piti sisällään talous- ja tietohallintopalvelut toimialalla mm. organisaatiomuutoksesta johtuvia haasteita ja osan vuodesta taloushallinnon tehtävät hoidettiin niukoilla resursseilla. Keskeisiin tavoitteisiin pääosin päästiin haasteista huolimatta. Taloushallintopalveluissa rekrytoitiin vuoden 2023 aikana kaupunkiympäristön talouspäällikkö, kaupunkikonsernin controller sekä taloussuunnittelija. Koko tiimin vastuut ja tehtävät dokumentoitiin sekä tarkasteltiin yhteisesti. Taloushallintopalveluiden katse on nyt oman ja organisaation taloussuunnittelun kehittämisessä. Monetra Oulu Oy:n kanssa yhteistyötä taloushallintopalveluiden osalta on nyt ensimmäinen vuosi takana ja vuodesta selvittiin ilman palvelunkatkoja tai keskeytyksiä. Tietohallintopalveluiden osalta uusi intranet Horisontti otettiin käyttöön onnistuneesti. IT digitiekartta (IT Road-map) laadittiin ja se sisältää koko kaupungin tietohallintoa koskevat projektit, hankkeet sekä kehittämistoimenpiteet. Myös tietohallinnon ja toimialojen yhteiset IT-kehitysryhmät saatiin jalkautettua koskemaan koko kaupunkiorganisaatiota.

Elinkeinot ja kaupunkikehitys vastualueella teemoina vuodelle 2023 olivat mm. teollisten investointihankkeiden edistäminen, strategian väliarviointi, TE-uudistuksen valmistelutyö sekä Kokkola-Works kampanja. KokkolaWorks kampanjan tavoitteena on osaavan työvoiman houkuttelu alueellemme ja se on näkynytkin esimerkiksi suurempina hakijamäärinä eri tehtäviin. Kampanja jatkuu vielä vuoden 2024 aikana. Vastuualueelle rakennettiin vuoden 2023 aikana myös kotouttamisen palvelukokonaisuus sekä kotouttamisen tiimi. Lisäksi vastuualueelle rekrytoitiin sekä sijoittumisasiantuntija koordinoimaan infrarakenteiden kehittämistä ja

rahoituksen varmistamista sekä vastaamaan sijoitettujen tarpeisiin että ekosysteemimenettelyn akkumiaan liittyvän vetovastuuhankkeen projekti-päällikkö.

Vuonna 2023 henkilöstöpalveluiden toiminnassa painottui tiedolla johtamisen ja digitaalisten työvälineiden kehittäminen. Rekrytointi- ja perehdytysprosesseja kehitettiin ja käyttöön otettiin uudistettu sisäisen intra Horisontti. Palkitsemisen kokonaisuuden uudistaminen saatiin päätökseen. Lähiesihenkilötyön ammattitutkinnon oli vuoden 2023 loppuun mennessä suorittanut 88 henkilöä. Monimuotoisuuden johtaminen -koulutuksen (erilaisuuden ymmärtämistä ja arvostamista, sekä erilaisuutta sallivan työkultuurin vahvistamista) oli käynyt 61 henkilöä.

Viranhaltijapäätösten tulee olla selkeitä ja antaa hyvä kuva päätöksenteon perusteista. Tämä käytäntö tulisi vakiinnuttaa koko kaupunkiorganisaatiossa, ja viranhaltijapäätösten kirjaamisprosessin tulisi olla yhdenmukaisesti ohjeistettu. On tärkeää korostaa, että viranhaltijapäätösten perusteluasiakirjojen liittäminen kokousaineistoihin on olennainen osa päätöksenteon läpinäkyvyyden parantamista.

Viranhaltijapäätösten julkaisematta jääminen. Löytyykö ohjeet mitä tulee julkaista?

Toimivaltuuksien merkitsemisessä oli puutteita.

Tilinpäätöksessä on heikosti kuvattu työllisyyspalveluiden toimintaa ja syitä miksi tavoitteet eivät ole toteutuneet.

Sivistystoimi

Osaavan työvoiman saanti on ollut kautta koko opetus- ja kasvatustoimen haasteellista. Tämä on

johtanut siihen, että aina ei ole saatu päteviä sijaisia. Tämä ongelma korostuu erityisesti varhaiskasvatuksessa, missä päivähoitopaikkojen ja henkilöstön riittävyys on kriittinen kysymys. Kokkolan alueen kasvun myötä varhaiskasvatuksen haasteet korostuvat, ja on valitettavaa, että Tarharannan yksityisen päiväkodin rakentaminen on viivästynyt. Onneksi Piispanmäen hanke etenee suunnitellusti, mikä tuo toivoa tilanteen paranemisesta.

Perusopetuksessa on lisääntynyt tehostetun ja erityistuen sekä valmistavan opetuksen tarve. Nämä ovat kasvattaneet perusopetuksen volyyymiä ja on jouduttu perustamaan myös uusia virkoja. Opetuspalvelujen kehittäminen ja opettajien täydennyskoulutus ovat jatkuneet aktiivisesti, mikä on myönteistä.

Perheiden hyvinvointia tuetaan Lapset puheeksi -palvelumallin avulla. Siinä tuetaan perheitä ja lapsia elämän arkisten asioiden käsittelyssä.

Kiusaamisen ehkäisy on tärkeä painopiste ja uusi toimintamalli kiusaamiseen puuttumiseen on kehitetty. Mallin käyttöönotto vuonna 2024 sekä perusopetuksessa että lukiokoulutuksessa on merkittävä askel eteenpäin.

Kestävän kehityksen edistäminen on ollut esillä opilaiden toimintapäivillä ja koulujen käytäntöjä on tähän liittyen myös kartoitettu, mikä on tärkeää tulevaisuuden kannalta.

Kokkolan seudun opistossa on aloitettu kursseja, jotka edistävät elinikäistä oppimista ja jotka voidaan kirjata suoriterekisteriin. Opiston osallistuminen Renlundin koulun taidepihahankkeeseen on esimerkki yhteistyöstä ja yhteisöllisyydestä.

Huolimatta henkilöstökulujen ja perusopetuksen oppilaskohtaisten kulujen noususta, on tärkeää tunnistaa ja arvostaa tehtyä työtä ja saavutettuja edistysaskeleita. Vuoden aikana opetus- ja kasvatustaloutakunta joutui hakemaan lisämäärärahaa.

Kulttuuri- ja vapaa-ajanlautakunta pysyi talousarviossaan. THL:n Tea-viisari antaa lautakunnan vastuualueelle hyvät tulokset. Kieppi teki uuden kävijäennätyksen.

Kulttuurilaitosten omistajaohjaus ei ole kaikin osin ollut riittävää. Kaupungin tulee ottaa käyttöön keinoja, joilla varmistetaan laitosten hallinnon avoimuudesta ja käytäntöjen linjakuudesta.

Koululaisille tehdyssä MOVE-testissä 5.luokkalaisten tulos huononi entisestään. 8.-luokkalaisten

parani jonkin verran. UKK-instituutin mukaan liikunnan puute aiheuttaa 26-27 miljoonan euron kustannukset Kokkolalle vuosittain.

Omaishoitajien maksuttomista uintikäynneistä informoitiin heikosti, mutta sen löysivät kuitenkin useat kymmenet omaishoitajat ja käytäntö vakiinutettiin vuoden kokeilun jälkeen.

Luontoliikunta- ja retkeilyreitiselvitys oli erinomainen ja tärkeä toimi liikunnan edistämiseksi. Parhaimmillaan pienilläkin korjauksilla saadaan kohteet huomattavasti paremmin saataville.

Unicefin lapsiystävällinen kuntastatus jatkuu.

Kohasu on toiminut suhteellisen hyvin.

Kokkolan kaupungilla on monipuolinen ja oma-ileimainen kulttuuri- ja liikunta tarjonta: luontokoulu, kulttuuripolku, rokkikoulu ja koulujen väliset liikuntatapahtumat.

Kokkolan seudun opiston tarkoituksena on mahdollistaa harrastaminen edullisesti. Millä tavoin yksityisen tarjonnan lisääntyminen huomioidaan opiston palvelun tarjonnassa?

Tilinpäätöksessä kulttuuripalvelut eivät ilmoita toteumiaan.

Kulttuurilaitosten omistajaohjaus ei ole kaikin osin ollut riittävää. Kaupungin tulee ottaa käyttöön keinoja, joilla varmistutaan laitosten hallinnon avoimuudesta, tehokkuudesta ja käytäntöjen linjakkuudesta.

Kaupunkiympäristö

Kaupunkirakennelautakunnan toimintakulut ylittivät 350 000 euroa. Korjausvelka nousi 54,1 miljoonaan euroon vuoden 2022 lopussa. Edellisenä vuonna korjausvelka oli 48,3 miljoonaa euroa. Keskimääräinen kuntoluokka kaupungin kiinteistöissä oli 69,8 % (70,2 % vuonna 2022).

Strategian tavoitteissa on monipuolisen asumisen vaihtoehdot. Se katsotaan toteutuneeksi. Kuitenkin kaupungin vuokra-asuntotilanne on heikko. Opiskelijoiden vuokra-asuntosaatavuuden huonosta tilanteesta on puhuttu vuosia. Kaupungin kaavoittamat tontit ovat ydinkeskustan ulkopuolella

pääasiassa omakotirakentajille. Miten kaupunki aikoo reagoida vuokra-asuntopulaan?

Kilpailutustaulukot, vertailutaulukot ja tarjoajien hylkäysperusteet tulisi kertoa selkeästi ja kaikki päätöksen tulkintaan tarvittava tieto tulee mahdollisuuksien mukaan julkaista myös osana pöytäkirjaa verkossa. Päätösten perusteet tulee esittää niin selkeästi, ettei ole tarvetta hakea hallinto-oikeudesta selitystä mitä tarkoittaa päätöksessä käytetty termi. Esimerkiksi termi nykyinen; voidaan kertoa jo päätöksessä, onko kyse tietyistä ajanjaksosta vai yleisestä käytännöstä.

Kaupunkisuunnittelulle on määritetty useita eri mitareita, joiden määrällisiä toteutumia ei kerrota tilinpäätöksessä. Tämä estää niiden vuosittaisen muutosten vertailun.

Kaupunkiympäristö on käyttänyt ostopalveluja täyttämättömien resurssien korjaajina. Onko tämä tilapäinen vai pysyvä ratkaisu?

Asiakastyön kehittäminen on tärkeää ja siitä tulee hyötyä kaikille palveluja käyttäville. Asiakaspalvelupistettä on puhuttu avattavaksi jo kauan, milloin tämä tapahtuu? Onhan palveluverkon kehittämisessä muistettu esteettömyysasiat ja kokonaan ilman nettiyhteyttä asioivat henkilöt?

Rakennus- ja ympäristölautakunnan alla toimiva kaupunkiluvituksen vastuualue huolehtii kunnan rakennusvalvonnan, ympäristönsuojelun ja pysäköinninvalvonnan lakisäätöistä viranomaistehtävistä. Kaupunkiluvitus huolehtii myös kaupungin yleisten alueiden lupien myöntämisestä ja valvonnasta. Henkilöstön kokonaisvahvuus on noin 23 henkilötyövuotta. Toimintatuotot hieman laskivat edelliseen vuoteen verrattuna, - 5,7 %. Toimintakulut taas kasvoivat 10,3 %.

Vuoden 2023 aikana rakennusalan lama näkyi vähentyneenä rakennuslupien määränä (noin -15 %). Rakennusvalvonnan rakennuslupia (sis. uudisrakennukset, laajentamiset, korjaus- ja muutostyöt) myönnettiin yhteensä 321 kpl. Poikkeamislupien ja suunnittelutarveratkaisuiden käsittely on ollut ruuhkautuneena jo parin vuoden ajan henkilöstövajauksen ja henkilöstön vaihtuvuuden vuoksi. Poikkeamislupien käsittelyyn saatiin täytettyä avoinna ollut toisen valmistelijan paikka ja luparuuhkaa on vähitellen saatu purettua. Pysäköinninvalvonnassa ja yleisten alueiden lupien osalta suoritteet olivat edellisvuoden tasolla ja asioiden hoito on ollut viivyttyä.

Ilmastoasiantuntija aloitti alkuvuodesta 2023. Tiedotusta ilmastotavoitteista tehtiin sekä lapsille ja nuorille suunnattiin viestintää kouluvierailuilla. Ilmastosuunnitelman laadinta aloitettiin ja siihen saatiin valtionavustuspäätös. Kestävästi kehittyvä Kokkola -sivusto avattiin kaupungin verkkosivuille ja ilmastovahtia; sähköistä käyttöliittymää valmisteltiin.

Vihreän siirtymän hankkeita on kaupungissa paljon vireillä. Esimerkiksi YVA-hankkeita on tällä hetkellä 11 kpl vireillä. Nämä kohdistuvat pääosin tuulivoimapuistoihin, mutta myös KIP-alueen uusiin teollisuuslaitoshankkeisiin ja isoihin jätehuoltohankkeisiin.

Vuoden 2024 aikana valmistaudutaan uuden rakentamislain voimaantuloon vuoden 2025 alusta mm. henkilöstön kouluttamisella. Uusi rakentamislaki edellyttää sähköiseen lupajärjestelmään isoja muutoksia sekä rakennusjärjestyksen uusimisen. Pienten rakennusten osalta lupamenettelyn korvautuminen ilmoitusmenettelyllä tulee muuttamaan valvontaa jälkivalvonnan suuntaan. Rakentamislakiin kirjattu sitova lupien käsittelyaika (rakennusluvissa 3 kk) edellyttää myös lupaprosessien uudelleentarkastelua. Poikkeamislupien ja isojen rakennuslupien osalta kaupunkiluvitus on asettanut jo vuodelle 2024 3 kk käsittelyaikatavoitteen, tavanomaisten rakennuslupa-asioiden osalta käsittelyn tavoiteaika on 1,5 kk. Valtion hallinnossa on vireillä aluehallintovirastojen ja ELY-keskusten yhdistäminen yhdeksi uudeksi lupa- ja valvontavirastoksi ja siihen tulee myös varautua.

Kaupunkiluvituksen työhyvinvointikyselyyn vastasi 87 %, näistä 65 % oli havainnut vastuutonta työkäyttätymistä ja tämä on todella huolestuttavaa. 65 % ei suosittelisi työpaikkaansa tuttavilleen.

Miten kaupunki aikoo reagoida vuokra-asuntopulaan?

Kilpailutustaulukot, vertailutaulukot ja tarjoajien hylkäysperusteet tulisi kertoa selkeästi ja kaikki päätöksen tulkintaan tarvittava tieto tulee mahdollisuuksien mukaan julkaista myös osana pöytäkirjaa verkossa.

Kaupunkisuunnittelun määrällisten mittareiden toteutumien kertomiseen tulee kiinnittää huomiota.

Kaupunkiympäristö on käyttänyt ostopalveluja täyttämättömien resurssien korjaajina. Onko tämä tilapäinen vai pysyvä ratkaisu?

Onhan palveluverkon kehittämisessä muistettu esteettömyysasiat ja kokonaan ilman nettiyhdyttä asioivat henkilöt?

Asiakaspalvelupiste edelleen toteutumatta. Tulisiko vähemmän puutteellisia hakemuksia, mikäli palvelupiste olisi? Olisivatko asiakkaat tyytyväisempiä?

Voidaanko toteuttaa suunnitellut 1,5 / 3 kk lupakäsittelyajat?

Tiedonkulkua on tehostettava viranhaltijoiden ja rakennus- ja ympäristölautakunnan luottamushenkilöiden välillä.

Voidaanko mitenkään vaikuttaa etenkin yksityisten rakennuslupien valitusmääriin, jotka vievät aikaa ja lisäävät kustannuksia? Ovatko perusteet annetuille päätöksille riittävän selkeästi ilmaistuja?

Yrittäjätyytyväisyyskyselyn mukaan vastaajien suurin huolenaihe on lupa-asiat.

Ulkoisten vuokrien indeksikorotuksissa on havaittu puutteita ja korotuksia on osin jäänyt tekemättä. Onko indeksikorotusten prosessia kehitetty, jotta korotukset tehdään ajallaan?

Ympäristöterveydenhuolto

Talousarvio ylittyi sekä meno- että tulopuolella. Yksi syy tähän oli lintuinfluenssan aiheuttamat ylimääräiset kulut. Näiden lisäksi pieneläinlääkäri aloitti vanhoissa Vasarakujan tiloissa, mikä varmaankin lisäsi menoja, mutta oli palvelutarpeen vuoksi välttämätöntä. Työhyvinvointikyselyn

perusteella työkuorma on vieläkin suuri, uusien tilojen myötä voi tulla parannusta jaksamiseen. Huolta herättää, kun neljännes työntekijöistä kokee, ettei edellistä työhyvinvointikyselyä ole käytetty hyväksi toiminnan kehittämisessä.

Ympäristöterveyteen tulee uusi eläinlääkäri, mutta tuleeko hän lintuinfluenssan torjuntaan, pieneläinlääkäriksi vai valvontaeläinlääkäriksi? Missä on päätetty tämän eläinlääkärin sijoituksesta? Tämä ilmeisesti selviäisi henkilöstöhallinnon päätöksistä, mutta syistä ja perusteista olisi hyvä olla tieto myös ympäristöterveyslautakunnan pöytäkirjassa.

Uusien toimitilojen vuokrasopimus on käsitelty 25.5.2023, mutta sopimuksen riittauttamisen välttämiseksi tulisi sopimuksessa olla myös sopimuksen aloitus ja lopetuspäivä tai kesto. Vuokranmaksuvelvollisuuden aloituspäivä olisi hyvä kirjata myös lautakunnan pöytäkirjoihin.

Tilinpäätöksen mukaan olevat tavoitteet pääosin hyvin toteutuneet. Klinikkaeläinhoitajan toimi on perustettu.

Alueelle on tullut kaksi eläinlääkärivakanssia lisää. Se on muutos parempaan.

Päätöksiin johtavat toimintaprosessit kaipaavat kehittämistä. Tehtävillä päätöksillä tulee olla myöhemmin pöytäkirjoista selviävät perusteet ja vertailutaulukot. Pöytäkirjoista kuuluu näkyä mihin lakiin päätös perustuu, tai millä perusteella päätös on tehty sekä mitä on päätetty.

Huolta herättää, kun neljännes työntekijöistä kokee, ettei edellistä työhyvinvointikyselyä ole käytetty hyväksi toiminnan kehittämisessä.

Liikelaitos Kokkolan Vesi

Vesilaitoksen talousarvioesitys vuodelle 2024 ja taloussuunnitelma vuosille 2025–2026 osoittavat, että laitoksen taloudellinen tilanne on vakaa. Toimintamenot vuodelle 2024 ovat noin 4,79 miljoonaa euroa, kun taas tulot ovat huomattavasti suuremmat, noin 8,86 miljoonaa euroa. Tämä jättää käyttökatteeksi noin 4,07 miljoonaa euroa ja vuosikatteeksi noin 3,70 miljoonaa euroa, mikä osoittaa hyvää taloudellista hallintaa. Lisäksi vesilaitos maksaa peruspääoman tuottona kaupungille noin 500 000 euroa.

Suunnitellut nettoinvestoinnit vuodelle 2024 ovat 13,7 miljoonaa euroa, mikä on merkittävä summa, mutta vuosien 2025 ja 2026 investointimäärät ovat suunniteltu pienemmiksi, vastaavasti 10,0 milj. euroa ja 2,8 milj. euroa. Vuonna 2026 on suunnitteilla myös 3 miljoonan euron lainan nosto, mikä viittaa tuleviin investointitarpeisiin. Kokonaisuudessaan talousarvioesitys ja taloussuunnitelma heijastavat vastuullista taloudenpitoa ja pitkän aikavälin suunnittelua vesilaitoksen toiminnassa.

On tärkeää korostaa, että viranhaltijapäätösten perusteluasiakirjojen liittäminen kokousaineistoihin on olennainen osa päätöksenteon läpinäkyvyyden parantamista. Tämä käytäntö tulisi vakiinnuttaa koko kaupunkiorganisaatiossa, ja viranhaltijapäätösten kirjaamisprosessin tulisi olla yhdenmukaisesti ohjeistettu. On kuitenkin mainittava, että Kokkolan Veden viranhaltijapäätökset ovat pääsääntöisesti selkeitä ja antavat hyvän kuvan päätöksenteon perusteista. Jatkossa on kuitenkin varmistettava, että tämä käytäntö on laajasti omaksuttu ja noudatettu kaikissa osissa organisaatiota, jotta voidaan ylläpitää korkeaa läpinäkyvyyden ja vastuullisuuden tasoa.

Kokkolan Veden henkilöstön työhyvinvointikysely paljastaa, että työntekijät arvostavat työyhteisönsä ilmapiiriä ja kokevat työnsä merkitykselliseksi. Kyselyn tulokset osoittavat, että työntekijöiden keskimääräinen jaksaminen työssä on hyvällä tasolla, 3,7 asteikolla 1-5, ja työsuoritukset viimeisen kuukauden ajalta saavat vielä hieman korkeamman arvosanan, 3,8. Työntekijät kokevat, että heidän työtään arvostetaan ja he saavat tukea työkavereiltaan sekä esihenkilöiltään. Erityisen positiivisena pidetään työn ja yksityiselämän yhteensovittamisen toimivuutta, johon 100 % vastaajista on tyytyväisiä. Lisäksi suuri osa työntekijöistä kokee, että he voivat käyttää osaamistaan tehokkaasti ja vaikuttaa omaan työhönsä. Kuitenkin työpaikan suosittelevat tuttavalle jakaa mielipiteitä, ja vastuuttoman työkäyttäytymisen sekä häirinnän ja epäasiallisen kohtelun kokemukset osoittavat, että näissä asioissa on vielä parantamisen varaa. Tämä antaa organisaatiolle selkeän viestin siitä, missä onnistutaan ja missä tarvitaan kehitystoimia työhyvinvoinnin edistämiseksi.

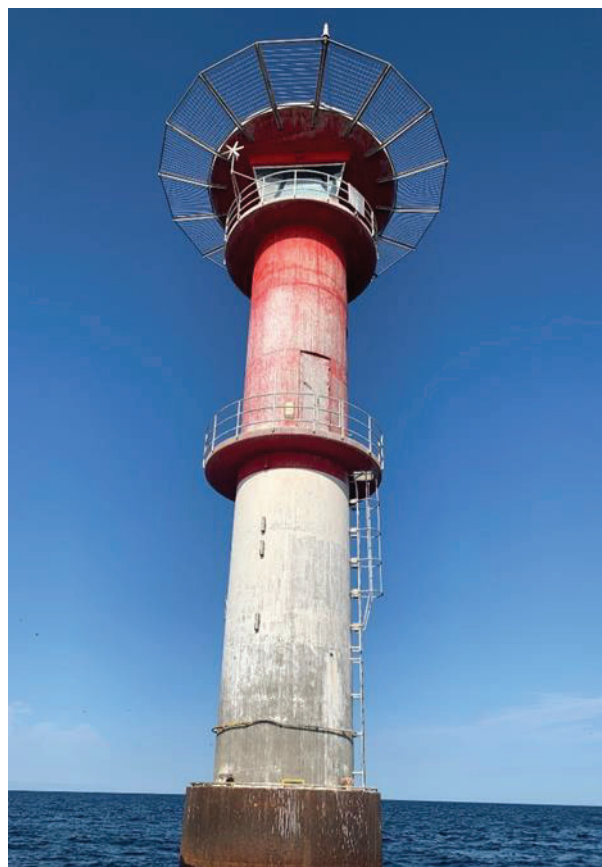
Kokkolan Veden asiakastytyväisyystutkimuksen 2023 tulosraportti osoittaa, että asiakkaat arvostavat palveluita. Tutkimus toteutettiin lokakuussa 2023 ja siihen saatiin 1829 vastausta. Vastausten perusteella asiakastytyväisyys on korkealla tasolla, keskiarvon ollessa 8,8 asteikolla 4-10.

Erityisen positiivista palautetta saatiin vesihuollon osalta, jonka kokonaisarvosanaksi muodostui kiihittävä 4,1 asteikolla 1-5. Asiakkaat kokivat veden laadun hyväksi ja Kokkolan Veden toiminnan sekä vesijakelun varmaksi. Kysely tuotti myös runsaasti kehitysideoita avopalautteen muodossa.

Kokkolan Veden johtokunta päätti 27.6.2022 kokouksessaan tutkintapyynnön tekemisestä poliisille koskien KPMG Oy:n antamassa tilintarkastuksen väliraportissa havaittuja epäselvyyksiä. Tutkinta on valmistunut ja siirtynyt syyteharkintaan.

Kokkolan Veden viranhaltijapäätökset ovat pääsääntöisesti selkeitä ja antavat hyvän kuvan päätöksenteon perusteista. Tämä käytäntö tulisi vakiinnuttaa koko kaupunkiorganisaatiossa, ja viranhaltijapäätösten kirjaamisprosessin tulisi olla yhdenmukaisesti ohjeistettu. On tärkeää korostaa, että viranhaltijapäätösten perusteluasiakirjojen liittäminen kokousaineistoihin on olennainen osa päätöksenteon läpinäkyvyyden parantamista.

Työpaikan suosittelu tuttavalle jakaa mielipiteitä, ja vastuuttoman työkäyttäytymisen sekä häirinnän ja epäasiallisen kohtelun kokemukset osoittavat, että näissä asioissa on vielä parantamisen varaa.

4.4 Toiminnan tuloksellisuuden arviointi

Tuloksellisuus on yläkäsite tuottavuudelle, vaikuttavuudelle, tehokkuudelle sekä laadulle. Toiminnan voidaan sanoa olevan tuloksellista silloin, kun asiakkaiden tarpeisiin vastataan kustannustehokkaasti, laadukkaasti ja työssä jaksaminen on hyvällä tasolla. Tuloksellisuuden tutkiminen on kuntien kannalta tärkeää, koska tuloksellisuuden parantaminen näyttää välttämättömältä, jotta palvelutuotanto voidaan turvata myös tulevaisuudessa.

Koska laatu on hyvin olennaista kuntien palvelutuotannossa, on usein tarkoituksenmukaisempaa tarkastella toiminnasta syntyviä vaikutuksia, ei pelkästään tuotoksia. Vaikuttavuuden ja tuottavuuden eroista seuraavana esimerkki opetustoiminnasta. Tuottavuus mittaa sitä, kuinka monta oppituntia saadaan järjestettyä tietyllä määrällä resursseja, vaikuttavuus tarkoittaa oppilaiden oppimista tietyllä määrällä resursseja. Oppimista voidaan mitata esimerkiksi suoritettujen vuosikurssien tai arvosanojen perusteella. Palvelujen tuloksellisuutta tutkittaessa on hyvä muistaa, että inhimillisen toiminnan mallintaminen, mittaaminen ja aineiston keruu on aina jossain määrin epätäydellistä.

4.4.1 Työhyvinvointi

Työhyvinvointi on kokonaisuus, jonka muodostavat työ ja sen mielekkyys, terveys, turvallisuus ja hyvinvointi. Työhyvinvointia lisäävät muun muassa hyvä ja motivoiva johtaminen sekä työyhteisön ilmapiiri ja työntekijöiden ammattitaito. Työhyvinvointi vaikuttaa muun muassa työssä jaksamiseen, hyvinvoinnin kasvaessa työn tuottavuus ja työhön sitoutuminen kasvaa ja sairauspoissaolojen määrä voi laskea. Työhyvinvoinnin edistäminen kuuluu sekä työnantajalle että työntekijöille. Työnantajan on huolehdittava työympäristön turvallisuudesta, hyvästä johtamisesta ja työntekijöiden yhdenvertaisesta kohtelusta. Työntekijällä on kuitenkin suuri vastuu oman työkykynsä ja ammatillisen osaamisensa ylläpitämisestä. Jokainen meistä voi vaikuttaa myös työpaikan myönteiseen ilmapiiriin. Työhyvinvointi on sekä yksilön että työyhteisön kokemus ja se näkyy myös ulospäin, esimerkiksi asiakkaille.

Työhyvinvointiin vaikuttavat työn, työpaikan, johtamisen ja työyhteisön rakenteet ja käytännöt. Vaikka jokainen meistä kokee työhyvinvoinnin yksilöllisesti, siihen liittyvien asioiden yhteinen käsittely

työpaikalla on tärkeää. Lukuisat tutkimukset ja työpaikkojen kehittämishankkeet osoittavat, että työhyvinvoinnin kehittäminen kannattaa. Työhyvinvointi ja tuottavuus voivat siis lisääntyä samanaikaisesti.

Kaupunki tukee monin tavoin henkilöstönsä työhyvinvointia. Suurten kokonaisuuksien (mm. työympäristö ja -prosessit, työterveyshuolto, tyhy-toiminta) lisäksi panostetaan mm. työnohjauksiin, avokuntoutuksiin, liikunnan tukemiseen ePassin, harrasteryhmien yms. keinoin sekä matalan kynnyksen mielenterveyden tukeen Auntie palvelulla. Auntie tarjoaa työntekijöille matalan kynnyksen tukea esimerkiksi stressiin, ylisuorittamiseen tai vaikka kadonneen motivaation löytämiseen. Vuodelle 2024 on työhyvinvoinnin edistämiseen varattu jälleen rahaa 300 735 euroa. Kuten aikaisempina vuosinakin myös nyt suuri osa (yli kolmannes) tästä käytetään työnohjauksiin, joilla kehitetään työntekijöiden ammattitaitoa, tuetaan työn sujuvuutta, työkykyä sekä työyhteisön ryhmädynamiikkaa ja lisätään näin hyvinvointia työssä.

2023 vuoden lopussa otettiin henkilöstölle vuodeksi kokeilukäyttöön uusi taukoliikuntasovellus, jossa on monipuolisesti erilaisia taukoliikuntavideoita höyrytettyä pelillisyydellä. Myös Aino Health Manager -työkykyjohtamisen järjestelmän pilotointi aloitettiin. Kyseessä on työntekijöiden työkyvyn, työhyvinvoinnin reaaliaikaiseen seurantaan ja ylläpitoon liittyvien prosessien ja tietojen hallinnan järjestelmä. Pilotissa on mukana seitsemän työyksikköä ja n. 260 työntekijää eri toimialoilta.

4.4.2 Työhyvinvointikyselyn tuloksia

Kaupungin työhyvinvointikysely toteutettiin marraskuussa 2023. Vastauksia saatiin 1 238 kpl (1 112 kpl vuonna 2022). Kyselyssä kartoitettiin työhyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä ja niiden merkittävyyttä. Työyksiköt käsitelivät yhdessä kyselyn tuloksia työyhteisöissä keskustellen tulosten pohjalta työn sujuvuudesta, työilmapiiristä ja hyvinvoinnista työssä. Työyhteisöt laativat työhyvinvointisuunnitelmat, joiden avulla pyritään kehittämään yhteisesti työhyvinvointia. Työhyvinvointisuunnitelmia laadittiin vuonna 2023 yhteensä 44 työyhteisölle/tiimille. Työhyvinvointikyselyn tuloksia käsiteltiin esihenkilöinfossa, yhteistoimintaryhmässä, kaupunginhallituksessa ja tarkastuslautakunnassa. Tarkastuslautakunta on käynyt läpi kyselyn tulokset toimialakohtaisesti ja näistä kerrottiin luvussa: Tavoitteiden toteumat toimialoittain.

Työhyvinvoinnin kannalta viideksi merkityksellisimmäksi asiaksi vastauksissa nousivat samat asiat kuin vuonna 2022 eli:

- työkavereiden tuki
- esihenkilön tuki
- työyhteisön ilmapiiri
- mahdollisuus vaikuttaa omaan työhönsä
- kohtuullinen työmäärä

Suurin osa vastaajista koki edellisvuoden tapaan työkavereiden ja esihenkilön tuen, työyhteisön ilmapiirin ja mahdollisuuden vaikuttaa omaan työhönsä olevan pääosin kunnossa.

Kehitettävää löytyi työn organisointiin, työmäärään ja sen tasaisempaan jakautumiseen, kannustavan ja ohjaavan palautteen antamiseen sekä organisaation suunnan selkeyttämiseen liittyen. Kyselyn avoimeen kysymykseen, ”Mikä voisi vahvistaa työhyvinvointiasi”, vastasi 477 työntekijää. Eniten vastaukset liittyivät työyhteisöön, resursseihin ja johtamiseen.

Kehityskeskustelujen toteutusaste laski hieman edellisvuodesta (85 %). Vuonna 2023 vastaajista 82 % ilmoitti käyvänsä vuosittain kehityskeskustelun esihenkilönsä kanssa.

Kyselyssä työntekijäkokemusta mitattiin eNPS suositteluindeksillä, jota käytetään Kokkolan kaupunkistrategiassa työntekijäkokemuksen mittarina. Vuoteen 2025 mennessä tavoitelukuna on yli 20. ENPS luku mittaa työntekijöiden sitoutumista työnantajaan, sekä heidän tyytyväisyyttään organisaatioon ja sen kulttuuriin. Kuinka todennäköisesti työntekijä suosittelisi nykyistä työpaikkaansa tuttavalleen? Tulos voi olla mitä vain -100 ja 100 väliltä. Kokkolan kaupungin eNPS luku oli 12, joka oli parantunut hieman edellisvuoteen verrattuna (vuonna 2022 eNPS 9). Vastaajista suosittelijoita oli 36 %, neutraaleja oli 40 % ja tyytymättömiä oli 24 %. Seuraavassa taulukossa luvut toimialoittain.

eNPS-luku	2020	2022	2023
Konsernihallinto- ja palvelut	-1	16	26
Kaupunkiympäristö	9	-8	-8
Opetuspalvelut	25	26	30
Varhaiskasvatuspalvelut	17	5	5
Muu sivistystoimi	1	0	13
Ympäristöterveydenhuolto	-24	0	-15
Kokkolan Vesi	-9	-31	-22

4.4.3 Henkilöstön tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

Kaupunginhallitus hyväksyi lokakuussa 2023 uuden Kokkolan kaupungin henkilöstön tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman vuosille 2023-2025. Kaupunki on sitoutunut edistämään tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja monimuotoisuutta. Henkilöstön tasa-arvoinen ja yhdenvertainen kohtelu on keskeinen osa hyvää johtamista ja työelämää. Se on myös työnantajan lakisääteinen velvollisuus. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslainsäädännön tavoitteena on suojata jokaista epäoikeudenmukaiselta kohtelulta ja kaikilla on velvollisuus huolehtia suojan toteutumisesta. Vastuu tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslain noudattamisesta kuuluu työnantajalle, mutta vastuu tasa-arvoisesta ja yhdenvertaisesta käytöksestä ja kohtelusta kuuluu koko työyhteisölle.

Tasa-arvolain tarkoituksena on:

- estää sukupuoleen perustuva syrjintä
- edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa
- parantaa naisten asemaa erityisesti työelämässä
- estää sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä

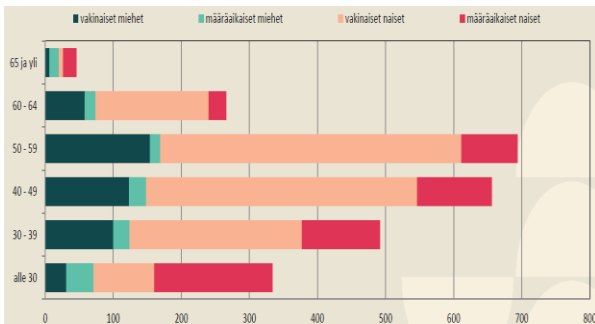
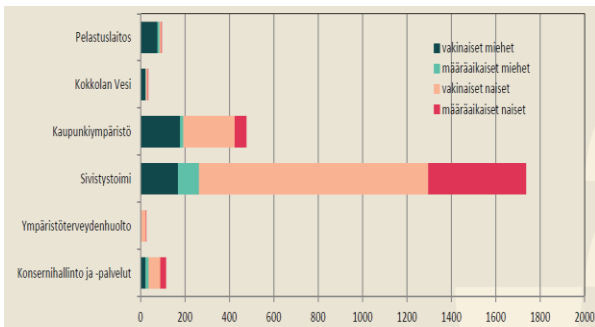
Työnantajalla on velvollisuus arvioida yhdenvertaisuuden toteutumista työpaikalla. Arviointivelvollisuus koskee myös työhönottoa ja kaikkia eri syrjintäperusteita, kuten:

- Ikää, alkuperää, kansalaisuutta, kieltä
- uskontoa, vakaumusta, mielipidettä, poliittista toimintaa ammattiyhdistystoimintaa

- perhesuhteita, terveydentilaa, vammaisuutta
- seksuaalista suuntautumista ja muuta henkilöön liittyvää syytä

Kokkolan kaupungin sukupuolijakauma on hyvin tyypillinen kunta alalle, jossa työ on voimakkaasti eriytynyt sukupuolen mukaisesti. Tilastokeskuksen mukaan kunta alan henkilöstöstä naisia on n. 80%. Lukumääräisesti suurimpia naisvaltaisia ammattiryhmiä ovat varhaiskasvatuksen opettajat ja lastenhoitajat, siivoajat ja koulunkäynnin ohjaajat. Naisia näissä ammateissa on yli 90 %.

Kuvassa alla näkyy Kokkolan kaupungin henkilöstön sukupuolijakauma toimialoittain sekä ikä- ja kauma koko kaupungin tasolla 31.12.2022:

4.4.4 Henkilöstöluju

Tarkastuslautakunta kokee tärkeäksi seurata henkilöstöön liittyviä lukuja vielä vanhan strategian 2018-2021 tavoitteiden mukaisesti, koska tämän hetkessä strategiassa ei samankaltaisia henkilöstöön liittyviä tavoitelukuja ole. Henkilöstösuunnitelmassa pysyminen ja määräaikaisten työsuhteiden määrän väheneminen oli yksi yleisistä tavoitteista. Tavoitteena oli myös, että työtapaturmia ei tapahdu.

Palvelussuhteiden määrä	Määräaikaiset			
	2020	2021	2022	2023
Konsernihallinto- ja palvelut	19	19	38	27
Ympäristöterveydenhuolto	7	8	2	8
Eläinlääkintä	6	7	2	6
Terveysolojen valvonta	1	1	0	2
Sivistystoimi	377	384	409	417
Hallinto	2	5	2	3
Opetustoimi	215	204	201	200
Varhaiskasvatus	139	154	170	176
Muu sivistystoimi	21	21	36	40
Kaupunkiympäristö	55	58	67	69
Kaupunkiympäristö	7	10	15	19
Puhtaus- ja ruokapalvelut	48	48	52	50
Liikelaitos Kokkolan Vesi	2	5	4	4
Yhteensä	471	495	532	527

Määräaikaisten määrä on vuoden 2017 lopun tilanteesta (488) noussut tasaisesti. Ainoastaan vuonna 2020 määrä laski hieman koronapandemian vuoksi, jolloin sijaisten tarve oli vähäisempi mm. koulun sulkujen ja etätöiden vuoksi.

Luvut kuvaavat vuoden viimeisen päivän tilannetta. Konsernihallinto ja -palvelut toimialalla esimerkiksi vuonna 2022 osui tuolle päivälle poikkeuksellinen määrä järjestyksenvalvoja uuden vuoden tapahtumiin liittyen. Lisäksi tuolloin varauduttiin taloushallinnon siirtoon Monetralle. Avoimia tehtäviä ei oltu vakainaistettu, vaan täytetty määräaikaisilla työntekijöillä. Lisäksi konsernihallinto ja -palvelut toimialan kahteen viimeiseen vuoteen vaikuttaa työllisyyden kuntakokeilu, jossa suuri osa työntekijöistä on määräaikaisina vuoden 2024 loppuun saakka.

Varhaiskasvatuksessa määräaikaisen henkilöstön määrään on vaikuttanut palvelutarpeen kasvu. Väliaikaisia pieniä yksiköitä on jouduttu perustamaan nopeallakin aikataululla. Kaupunkiympäristössä taas erityisesti puhtaus- ja ruokapalveluissa varaudutaan rakenteellisiin muutoksiin Piispanmäen koulun valmistuessa. Muutamia kouluyksiköitä lakkaa ja toisaalta valmistuu uusi iso koulu ja keittiö, mikä tulee toiminnan alkaessa vaikuttamaan

henkilöstötarpeeseen. Siksi paikkoja on täytetty määräaikaaisesti.

Työtaturmista aiheutuneet poissaolot (kalenteripäivinä)	2020	2021	2022	2023
Koko kaupunki	1007	1518	894	1198

Työtaturmien aiheuttamat poissaolot vuonna 2023 olivat hieman matalammat kuin vuonna 2017 (1376 kalenteripäivää). Työtaturmien kokonaismäärä vuonna 2023 oli 205 kappaletta (146 vuonna 2022), joista työmatkataturmia oli 50 kappaletta (32 vuonna 2022). Taulukosta näkyy kuinka vaihtelevia määrät voivat olla vuosittain johtuen esim. yksittäisten pitkiä poissaoloja aiheuttavien tapaturmien määrästä.

Sairauspäivät yhteensä (kpv) / palkansaaja (sisältää myös tapaturmat)	2020	2021	2022	2023
Konsernihallinto- ja palvelut	7,30	9,37	11,66	8,4
Ympäristöterveydenhuolto	7,74	14,68	13,46	11,85
Sivistystoimi	15,54	15,95	21,02	15,46
Kaupunkiympäristö	21,89	21,03	21,9	18,93
Liikelaitos Kokkola Vesi	8,70	11,00	18,06	13,80
Koko kaupunki	16,01	16,56	20,68	15,78

Valtuustokauden 2018-2021 kokonaistavoitteena oli henkilökunnan **sairauspoissaolojen** vähentyminen 10 %:lla vuoden 2017 lopun tilanteesta (15,43 kalenteripäivää/palkansaaja). Koronapandemia nosti useamman vuoden ajan sairauspoissaolojen määrää, mutta vuonna 2023 ne olivat palanneet lähes samaan tasoon kuin vuonna 2017. Eniten sairauspoissaoloja aiheuttivat hengityselinten sairaudet, mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöt sekä tuki- ja liikuntaelinten ja sidekudosten sairaudet. Työterveyshuollon tilastojen mukaan vuoden 2023 aikana koronaviruksesta johtuvat poissaolot vähenivät merkittävästi. Myös tuki- ja liikuntaelimiin sekä mielenterveyteen liittyvät sairauspoissaolot vähenivät. Kokkolan kaupungilla mielenterveyssyistä johtuvat sairauspoissaolot siis vähenivät, kun samaan aikaan Kelan tilastojen

mukaan Suomessa mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi sairauspäivärahaa saaneiden henkilöiden määrä kasvoi 3%.

Sairauspoissaolot keskimäärin kalpv/htv 2023	
Konsernihallinto- ja palvelut	8,6
Opetuspalvelut	13,6
Varhaiskasvatus	22,4
Muu sivistystoimi	16,9
Puhtaus- ja ruokapalvelut	19,4
Muu kaupunkiympäristö	17,9
Ympäristöterveydenhuolto	10,3
Kokkolan vesi	14,0
Koko kaupunki	17,1

Henkilötyövuosi tunnuslukuna kuvaa täyttä työaikaa tekevän henkilön koko vuoden työskentelyä. Osa-aikainen henkilö muutetaan henkilötyövuodeksi osa-aikaprosenttiaan vastaavasti ja osan vuotta palvelussuhteessa olleen työ lasketaan suhteessa koko vuoden kalenteripäiviin. Keskimäärin vuonna 2023 **sairauspoissaoloja/henkilötyövuosi** oli 17,1 päivää (21,4 pv vuonna 2022). Yli 46 % kaupungin palveluksessa työskennelleistä henkilöistä ei ollut lainkaan sairauden vuoksi pois töistä vuoden aikana.

Sijaiskulut €	2021	2022	2023
Sairausloma	1 467 200	1 954 412	1 352 963
Äitiysvapaa/ Raskausvapaa	649 182	567 236	492 176
Vuosiloma	669 313	670 394	724 490
Muut sijaiset	2 045 640	2 582 081	2 731 709
Koulutus	45 975	88 163	66 902
Yhteensä	4 877 310	5 862 286	5 368 240

Tavoitteena oli **sijaiskulujen** puolittaminen vuoden 2017 tasosta (4 295 175 euroa). Kuten taulukosta yllä nähdään sijaiskulujen määrä vuonna 2022 nousi merkittävästi johtuen sairauspoissaolojen suuresta kasvusta. Vuonna 2023 määrät lähtivät laskuun, mutta olivat vielä yli miljoona euroa suuremmat kuin vuonna 2017.

4.4.5 Kuntalaisten palvelutyytyväisyyskyselyn tulokset

Yhtenä kaupunkistrategian tavoitteiden mittarina seurataan vuosittain kyselyllä kuntalaisten tyytyväisyyttä kaupungin järjestämiin palveluihin. Valtuustokauden tavoitteena on saavuttaa 3,5 keskiarvo palvelutyytyväisyydessä (arviointiasteikko 1-5) ja tuo 3,5 onkin toteutunut sekä 2022 että 2023 vuosina. Sähköisen kyselylomakkeen lisäksi oli mahdollista vastata myös paperilomakkeella kirjastoissa suomen-, ruotsin ja englanninkielillä. Vastausaktiivisuus yli kolminkertaistui edellisvuoteen verrattuna, kun vastauksia saatiin yhteensä 1 451 kappaletta (413 vastausta vuonna 2022). 90 % vastauksista olivat kanta Kokkolan alueelta, loput 10 % Kälviän, Lohtajan ja Ullavan alueilta. Vastajista 73 % olivat naisia ja 26 % miehiä (1% muu). 76 % vastaajista oli 26-65 vuotiaita.

Kyselyssä arvioitiin seuraavia palvelukokonaisuuksia: koulutuspalvelut, sivistys- ja kulttuuripalvelut, kaupunkiympäristö/tekniset palvelut sekä kuntalaisten osallisuutta edistävät palvelut. Lisäksi vastaajilla oli mahdollisuus antaa kehittämissideita kaupungin palvelujen kehittämiseen. Arvosanan 4,4 sai kysymys: Miten todennäköistä on, että asut Kokkolassa edelleen 3 vuoden kuluttua? Tyytyväisimpiä vastaajat olivat mm. kirjastopalveluihin (4,4), esiopetukseen (4,1), perusopetukseen (1-6 luokat 4,0; 7-9 luokat 3,9), kansalaisopistoon (4,0), museopalveluihin (3,9) ja puistoihin (3,9). Eniten kehitettävää nähtiin joukkoliikennepalveluissa (2,6) ja rakennusvalvonnassa (2,7).

4.4.6 Kokkolan Veden asiakastyytyväisyystutkimuksen tulokset

Syksyllä 2023 toteutettiin Kokkolan Veden asiakastyytyväisyystutkimus. Tutkimus suoritettiin online-kyselynä laitoksen asiakastietojärjestelmästä poimitulle kohderyhmälle sekä lisäksi kyselyn linkkiä jaettiin sosiaalisessa mediassa ja Kokkola-lehdessä. Vastauksia saatiin 1 928 kappaletta. 93 % vastauksista tulivat kanta Kokkolan alueelta, loput Kälviän, Lohtajan ja Ullavan alueilta. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää asiakkaiden kokemuksia Kokkolan Veden laadusta, toiminnasta ja imagosta sekä löytää kehitysideoita toimintaan.

Tutkimus tuotti todella paljon avopalautetta ja kehitysideoita. Asiakastyytyväisyyden tutkittujen numeraalisten mittarien keskiarvosanaksi muodostui kouluarvosana-asteikon arvio 8,8. Numeraalinen

yleisvaikutelma veden laadusta koettiin hyvänä. Veden suuri kalkkipitoisuus sekä veden outo maku ja haju nousi kuitenkin avopalautteissa useasti esille. Kokkolan Veden toiminta keräsi myös positiivista palautetta ja kiitosta. Tekstiviestitiedottaminen koettiin todella hyvänä häiriötiedottamisen kanavana, johon annettiin erinomainen arvio 9,1. Vedenjakelua pidettiin toimivana ja varmana arviolla 9,2. Asiakkaat olivat tyytyväisiä myös mm. siihen, että vesikatkot eivät ole haitanneet arkea, sillä he antoivat siitä erinomaisen arvosanan 9,4. Palvelun laadun ja asiakastyytyväisyyden tärkeimmiksi mitareiksi asiakkaille vastaisuudessa nousivat keskeiset vesihuollon toiminnasta huolehtimisen asiat: erinomainen veden laatu ja veden jakelun toimivuus.

4.4.7 Kustannusten vertailua

Nettokäyttökustannukset kuvaavat kunnan juoksevan toiminnan aiheuttamien menojen ja tulojen välistä erotusta. Niihin ei sisällytetä investointimenoja ja -tuloja (poistot laskettu mukaan), valtionosuuksia, verotuloja sekä rahoituskuluja ja -tuottoja. Kokkolan kokonaisnettokäyttökustannukset vuonna 2022 olivat 342 350 000 euroa eli 7 131 euroa/asukas. Seinäjoen kokonaisnettokäyttökustannukset vuonna 2022 olivat 6 638 euroa/asukas ja Vaasan 7 481 euroa/asukas (lähde: Kuntaliitto).

Taulukoissa alla näkyy Kokkolan nettokäyttökustannukset opetus-, kasvatus-, kulttuuri- ja vapaa-aikaloilta per asukas verrattuna 20 001- 50 000 asukkaan kuntiin, Keski-Pohjanmaan keskiarvoon sekä koko maan keskiarvoon:

Perusopetus:

20001-50000 as, ka.	1200 e/as.
Keski-Pohjanmaa, ka.	1175 e/as.
Kokkola	1115 e/as.
Koko maan keskiarvo	1044 e/as.

Lukiokoulutus:

Keski-Pohjanmaa, ka.	172 e/as.
Kokkola	150 e/as.
Koko maan keskiarvo	140 e/as.
20001-50000 as, ka.	138 e/as.

Varhaiskasvatus:

20001-50000 as, ka.		682 e/as.
Kokkola		657 e/as.
Keski-Pohjanmaa, ka.		626 e/as.
Koko maan keskiarvo		595 e/as.

Esiopetus:

Keski-Pohjanmaa, ka.		90 e/as.
Kokkola		83 e/as.
20001-50000 as, ka.		78 e/as.
Koko maan keskiarvo		76 e/as.

Nuorisotoiminta:

Koko maan keskiarvo		37 e/as.
20001-50000 as, ka.		36 e/as.
Kokkola		32 e/as.
Keski-Pohjanmaa, ka.		29 e/as.

Liikunta ja ulkoilu:

20001-50000 as, ka.		140 e/as.
Koko maan keskiarvo		132 e/as.
Keski-Pohjanmaa, ka.		111 e/as.
Kokkola		106 e/as.

Kirjastotoiminta:

Keski-Pohjanmaa, ka.		70 e/as.
Kokkola		66 e/as.
20001-50000 as, ka.		63 e/as.
Koko maan keskiarvo		63 e/as.

Museo- ja näyttelytoiminta:

Vaasa		49 e/as.
Kokkola		33 e/as.
Seinäjoki		19 e/as.

Työhyvinvointiin on panostettu viime vuosina, millaisia vaikutuksia on ollut?

Kokkolan kaupungin eNPS luku oli 12, joka oli parantunut hieman edellisvuoteen verrattuna, mutta ei kuitenkaan vielä yllä tavoitteeseen 20.

Kehityskeskusteluiden määrä väheni edellisvuodesta, tähän tulee kiinnittää huomioita.

Työhyvinvointisuunnitelmia laadittiin vuonna 2023 yhteensä 44 työyhteisölle, ovathan kaikki työyhteisöt tehneet suunnitelmat?

Kuntalaisten palvelutyytyväisyyskyselyssä on hyvin huomioitu saavutettavuus, kun sähköisen kyselylomakkeen lisäksi oli mahdollista vastata myös paperilomakkeella kirjastoissa suomen-, ruotsin ja englanninkielillä.

Miten Kokkolan kaupungin rakennusinvestointien kustannustehokkuutta voidaan vertailla muihin kaupunkeihin?

Kokkolalla on liikunnan ja ulkoilun nettokäyttökustannukset keskiarvoa alemmat. Kun tuleva Urheilupuisto on käytössä, arvioiden mukaan kustannukset pysyvät edelleen lähellä keskiarvoa eli noin 145 e/as.

Kuva: Joni Virtanen

5 KAUPUNGIN TALOUS

5.1 Talouden tasapainoisuus ja kestävyys

Kaupungin vuoden 2023 tulos oli ylijäämäinen, tämä oli neljäs ylijäämäinen vuosi peräkkäin. Tulevaisuudessa kuitenkin kaupungin rahoituspohja kaventuu heikentyneiden veroennusteiden ja valtionosuuksien lisäleikkausten myötä. Vuoden 2023 palkkaratkaisut nostivat myös merkittävästi henkilöstökustannuksia. Valtio, kunnat ja hyvinvointialueet ovat taloudellisten haasteiden edessä tulevina vuosina.

Alla taulukossa tunnuslukujen vertailua vuosilta 2020–2023 talouden tasapainoisuuden ja kestävyuden näkökulmista. Tilinpäätöksen tunnusluvut eivät ole täysin vertailukelpoisia vuoden 2022 lukuihin, sillä hyvinvointialueuudistuksen myötä mm. verotulot ja valtionosuudet pienenevät merkittävästi.

Kaupunki liikelaitos	+	2020	2021	2022	2023
Vuosikate (1000 €)		29.779	20.738	24.322	26.248
Vuosikate €/asukas		623	433	506	543
Tilikauden tulos (1000€)		12.320	6.341	8.804	8.351
Omavaraisuusaste %		42,7	45,3	45,1	46,7
Suhteellinen velkaantuneisuus %		78,6	71,6	71,8	133,9
Velat ja vastuut %:a käyttöuloista %		84,9	86,9	87,2	161,3
Vuosikate/poistot %		170,6	142,0	156,7	146,7
Investointien tuorahoitus %		168,4	66,9	129,5	105,4
Lainanhoitokate		0,7	0,5	0,6	0,4
Laskennallinen lainanhoitokate		1,0	0,7	0,8	0,9
Toimintatuotot/toimintakulut %		12,8	13,1	12,7	21,2

Tilikauden ylijäämä vuonna 2023 oli 10,3 milj. euroa (8,45 milj. euroa vuonna 2022). Hyvän tuloksen merkittävimpiä tekijöitä olivat aiemmille vuosille

kuuluvat verotulot, jotka maksettiin kunnille viiveellä, valtionosuudet sekä varausten purkamiset. Investointisuunnitelman mukaisesti kaupungin lainakanta tulee kasvamaan vuodesta 2024 lähtien ja tämä tulee näkymään myös kasvavina korkokustannuksina. Vuonna 2023 koronvaihtosopimukset päivitettiin vastaamaan paremmin nykyistä korkotilannetta ja suojautumista tulevien vuosien korkojen nousua vastaan. Tilinpäätöshetkellä lainakannan suojausaste oli 90 %. Koronvaihtosopimusten tarkoituksena on lainakannan korkoriskien hallinta pitkällä aikavälillä. Koronvaihtosopimusten avulla pystytään hallitsemaan odotettavissa olevien korkojen nousun vaikutuksia kaupungin korkokustannuksiin.

Toimintakate parantui huomattavasti edellisestä vuodesta ollen 2023 vuonna -129,35 milj. euroa (- 310,1 milj. euroa vuonna 2022). Vuosikate oli hyvällä tasolla 146,7 %, jolloin tavoite poistojen kattamisesta saavutettiin kaupungin ja liikelaitoksen osalta. Tulevina vuosina rahoituspohjan heikentyessä ja kustannusten kasvaessa vuosikate tulee huononemaan merkittävästi. Kaikilta toimialoilta tulee vaatia kustannustehokkuutta. Rahoituspohjan heikentyminen aiheuttaa paineita investointien rahoittamiselle. Tämä on keskeinen syy myös kaupungin tulevien vuosien lainakannan kasvuun. Kaupungin korjausvelka nousi 54,1 miljoonaan euroon vuoden 2022 lopussa. Edellisenä vuonna korjausvelka oli 48,3 miljoonaa euroa.

5.2 Kaupunkikonsernin tunnuslukuja

Kokkolan kaupungin konserniin kuului vuoden 2023 lopussa 27 tytäryhteisöä. Kaupungin konsernirakenne pieni edellisestä vuodesta kolmella yhteisöllä sekä kahdella kuntayhtymällä.

Kaupunginhallitus johtaa, ohjaa ja valvoo Kokkola-konsernia. Kaupungissa toimii konserni- ja kaupunkikehitysjaosto, jonka tehtävänä on huolehtia kaupungin liikelaitoksen ja konserniin kuuluvien yhteisöjen omistajaohjauksesta, toiminnan ohjaamisesta sekä valvonnasta.

Konsernin toimintatuotot olivat vuonna 2023 yhteensä 193,05 milj. euroa ja toimintakulut 274,79 milj. euroa. Vuoteen 2022 verrattuna konsernin toimintatuotot laskivat 143,03 miljoonaa euroa ja toimintakulut 335,96 miljoonaa euroa. Toimintatuottojen ja toimintakulujen muutokseen vaikutti

olennaisesti Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveyspalvelukuntayhtymä Soiten poistuminen konsernista.

Seuraavassa taulukossa vertailua talouden tunnusluvuista vuosina 2020–2023 konsernitasolla.

Kaupunki-konserni	2020	2021	2022	2023
Vuosikate (1000 €)	56.431	57.420	52.177	67.216
Vuosikate €/asukas	1181	1198	1086	1392
Tilikauden tulos (1000€)	11.492	13.879	5.592	7.182
Omavaraisuusaste %	31,2	32,0	32,1	36,5
Suhteellinen velkaantuneisuus %	88,8	90,4	88,8	138,9
Vuosikate/poistot %	125,6	132,1	112,0	110,7
Investointien tulo-rahoitus %	75,2	81,2	102,6	109,4
Lainanhoitokate	1,2	1,1	1,2	1,2
Laskennallinen lainanhoitokate	0,99	1,02	0,93	1,31
Toimintatuotot/toimintakulut %	57,5	56,5	55,0	70,3

Tilikauden ylijäämä konsernitasolla vuonna 2023 oli 3,05 milj. euroa. Laskua edelliseen vuoteen tuli 1,86 milj. euroa. Kokkolan Satama joutui tekemään poikkeuksellisen suuret alaskirjaukset johtuen Venäjän transitoliikenteen päättymisestä. Konsernin tulosta alensi Sataman tappio 16,6 milj. euroa.

Lainanhoitokate vuonna 2023 pysyi riittävällä tasolla (1,2) kriisikuntakriteereihin nähden (0,8). Hyvä taso lainanhoitokatteelle olisi kuitenkin 2,0. Vuosikate kattaa poistot 110,7 prosenttisesti eikä se yltänyt kaupunkistrategian tavoitteeseen.

Vuoden 2022 sähkömarkkinatilanne ja sähkön hintakehitys alkoivat tasaantua keväällä 2023. Tämän seurauksena Kokkolan Energia -konsernin tulos oli huomattavasti parempi edellisvuoteen verrattuna.

5.3 Velkaantumisen tarkastelua

Alla taulukoissa tarkastelua kaupungin ja kaupunkikonsernin velkaantumisesta kokonaisuutena. Tarkastelussa ovat mukana lainat, leasingvastuut, vuokravastuut ja annetut takausvastuut, jotka on myös hyvä huomioida riskitekijöinä ja osana velkaantumisen kokonaisuutta. Leasing- ja vuokravastuut on yhdistetty vuonna 2022 kuntaliiton yleisohjeen mukaisesti eikä niitä siis enää ilmoiteta erikseen.

Kaupunki + liikelaitos	2020	2021	2022	2023
Lainat	246,3 M€	228,1 M€	235,6 M€	232,5 M€
Leasingvastuut	32,1 M€	32,7 M€		
Vuokravastuut	21,8 M€	22,1 M€		
Leasing+vuokravastuut	53,9 M€	54,8 M€	57,9 M€	52,7 M€
Takausvastuut	122,5 M€	125,2 M€	117,6 M€	114,0 M€
Yhteensä	422,7 M€	408,1 M€	411,1 M€	399,2 M€

Konserni	2020	2021	2022	2023
Lainat	454,1 M€	447,3 M€	450,5 M€	394,3 M€
Leasingvastuut	1,1 M€	1,7 M€		
Vuokravastuut	76,7 M€	68,5 M€		
Leasing+vuokravastuut	77,8 M€	70,2 M€	89,5 M€	70,1 M€
Takausvastuut	139,4 M€	141,2 M€	124,1 M€	119,2 M€
Yhteensä	671,3 M€	658,6 M€	659,7 M€	583,6 M€

Koronvaihtosopimuksia päivitettiin, muutoksilla nostettiin suojasasteita ja parannettiin lainasalkun korkosidonnaisuutta vallitsevassa korkomarkkinassa. Korkoriskeiltä suojaudutaan myös hyödyntämällä pitkäaikaisia kiinteäkorkoisia rahoitusvaihtoehtoja. Kaikkien koronvaihtosopimusten tarkoituksena on lainakannan korkoriskien hallinta pitkällä aikavälillä ja sopimuksilla rajataan odotettavissa olevan koronnousun vaikutuksia kaupungin korkokuluihin. Korkosuojausten merkitys säilyy Kokkolassa tärkeänä myös tulevana vuosina, koska kaupungin investointitarpeet seuraavien vuosien aikana ovat edelleen mittavat.

5.4 Talousohjelma 2024-2026

Vuosi 2024 tulee olemaan taloudellisesti haastava, ja valtuusto hyväksyikin alijäämäisen talousarvion. Tulevien vuosien talousnäkymien vuoksi kaupunginhallitus käynnisti kolmivuotisen talousohjelman laadinnan helmikuussa 2024.

Kaupungin tulevien vuosien käyttötalousennusteet ovat heikentyneet merkittävästi. Tähän on vaikuttanut erityisesti kuntien rahoituspohjan kaventuminen verotulojen sekä valtionosuuksien laskun myötä, korkojen voimakas nousu ja inflaation vaikutuksesta voimakkaasti nousseet toimintakustannukset. Vuoden 2023 kevään palkkaratkaisut nostivat henkilöstökuluja huomattavasti ja inflaation suorat ja epäsuorat vaikutukset näkyvät myös kaupungin toimintakustannusten nousuna hintojen nousun myötä. Talouden tasapainon saavuttamista vaikeuttaa myös kaupungin ja liikelaitoksen suuret investointitarpeet.

Toimintakulujen kehityksen arvioidaan olevan seuraavanlainen:

Talousarvio 2023	159 milj. euroa
Tilinpäätösennuste 2023	164 milj. euroa
Talousarvio 2024	171 milj. euroa
Taloussuunnitelma 2025	177 milj. euroa
Taloussuunnitelma 2026	184 milj. euroa

Riskianalyseissä näkyy edelleen maailmantalouden epävarma tilanne, korkea inflaatio ja korkojen nousu. Todennäköisenä ja vaikutukseltaan merkittävänä riskinä nähdään muun muassa se, että kaupungin tulopohja ei kehity yhtä nopeasti kuin

kustannukset nousevat, eikä taloutta saada tasa-painoon pitkällä aikavälillä. Talousohjelmalla haetaan palveluiden ja toiminnan tehostamista, investointien uudelleen priorisointia tai niistä luopumista, kokonaisveroasteen tarkistamista, omaisuuserien myynti mahdollisuuksia ja konserniyhtiöitä koskevien tuloutusten arviointia. Talousohjelma on väline, jolla kaupungin tarjoamia palveluita ylläpidetään ja parannetaan. Sillä varmistetaan myös se, että kuntalaisille tarjotaan jatkossakin laadukkaita ja kestäviä palveluita.

Talousohjelman käytännön toteuttamisesta ja seurannasta vastaa viranhaltijoista koostuva työvaliokunta, joka käsittää kaupungin johtoryhmän sekä taloushallintopalvelut. Työvaliokunta raportoi vuosittain talousohjelman tavoitteiden toteutumisesta kaupunginhallitukselle. Talousohjelman aikana henkilöstöllä ja kuntalaisilla on mahdollisuus vaikuttaa ja tuoda esiin omia ideoitaan kaupungin talouden tasapainottamiseksi.

Tulevana vuosina rahoituspohjan heikentyessä ja kustannusten kasvaessa vuosikate tulee huononemaan merkittävästi. Kaikilta toimialoilta tulee vaatia kustannustehokkuutta ja pohtia rakenteellisia uudistuksia.

Rahoituspohjan heikentyminen aiheuttaa paineita investointien rahoittamiselle.

Kaupungin korjausvelka nousi 54,1 miljoonaan euroon vuoden 2022 lopussa, nousua tuli 5,8 milj. euroa edellisvuoteen verrattuna. Miten korjausvelkaa hallitaan?

Millä tavalla kuntalaisia osallistetaan ja henkilöstöä sitoutetaan talousohjelman toteuttamisessa?

6 KAUPUNKIKONSERNI

6.1 Omistajaohjaus

Omistajaohjaus on kaupunkistrategiaan, omistajapolitiikkaan ja kaupungin tavoitteisiin perustuvaa tytär- ja osakkuusyhteisöjen sekä yhteistoiminta -organisaatioiden johtoon ja päätöksentekoon kohdistuvaa omistajan ohjausta. Tavoitteena mm. kaupungin omistamien yhteisöjen kehittäminen, omistaja-arvon kasvun tukeminen ja yhteisöjen kilpailukyvyyn turvaaminen siltä osin kuin siihen voidaan vaikuttaa. Kokkolan kaupunginvaltuusto hyväksyi 12.12.2022 omistajapolitiittiset linjaukset ja konserniohjeen. Omistajapolitiikalla sekä omistajaohjauksella tarkoitetaan toimenpiteitä, joilla kaupunki omistajana tai jäsenenä myötävaikuttaa yhtiön ja muun yhteisön hallintoon ja toimintaan. Omistajaohjauksella on huolehdittava siitä, että kaupungin tytäryhteisöjen toiminnassa otetaan huomioon kaupunkikonsernin kokonaisuus.

Konsernijohto seuraa säännöllisesti kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista. Konserni- ja kaupunkikehitysjaosto tekee tarvittaessa omistajaohjauksellisia toimenpiteitä toiminnan tehostamiseksi ja omaisuuden arvon säilyttämiseksi. Kaupunkikonserniin kuuluvat tytäryhteisöt raportoivat vuosittain toiminnastaan konsernivalvontaryhmälle. Raporttien pohjalta konsernivalvontaryhmä kokoaa omistajakorttien mukaisen yhteenvetoreportin kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle käsiteltäväksi osavuositarkastusten sekä tilinpäätöksen yhteydessä.

Vuoden 2023 tilinpäätöksessä tytäryhteisöjen tavoitteita arvioitiin vielä salkkukohtaisesti, koska vuoden 2023 talousarviossa tytäryhteisöille määriteltiin tavoitteet salkkukohtaisesti. Vuoden 2024 talousarviossa otettiin käyttöön omistajakorttien mukaiset yhteisökohtaiset tavoitteet, joten seuraavassa tilinpäätöksessä tavoitteet tullaan tytäryhteisöjen osalta raportoimaan näiden omistajakorttien mukaisesti. Omistajakorteissa määritellään tarkemmin yhtiöiden strategiset tavoitteet, omistuksen tahtotila ja mittarit, joilla yhtiön toimintaa mitataan.

6.2 Salkkukohtaiset tavoitteet

Vuonna 2023 konserniyhtiöiden toimintaan heijastuivat edelleen maailmantalouden epävarma tilanne, korkea inflaatio ja korkojen nousu. Vuosi oli edelleen taloudellisesti heikko, mutta edellisvuoteen verrattuna havaittiin kuitenkin pieniä piristymisen merkkejä joidenkin yhtiöiden osalta. Konsernivalvontaryhmä pyrkii seuraamaan ja reagoimaan nopeasti yhtiöiden mahdollisesti äkillisesti muuttuneisiin tilanteisiin ja ilmenneisiin haasteisiin. Konsernivalvontaryhmä tuo konserni- ja kaupunkikehitysjaoston käsiteltäväksi yhtiöitä koskevat merkittävät muutokset ja haasteet.

Talousarviossa 2023 kaupunkistrategian mukaiset toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet määriteltiin vielä salkkukohtaisesti. Alla taulukoissa vuodelle 2023 asetetut tavoitteet ja toteumat.

KIINTEISTÖT-SALKKU

Tulostavoite 2023	Toteuma 2023
Vuokraus- ja käyttöaste 90 %	96,7 %
Suhteellinen velkaantuneisuus 400 %	342,3 %
Kiinteistöjen kunto hyvä (4) asteikolla 1-5	4

Kiinteistöt -salkku sisältää asumisen-, palvelutoiminnan- ja teollisuuskiinteistöt. Salkun raportoinnissa kiinnitetään huomiota erityisesti kiinteistöjen kuntoon, yritystilojen ja asuntojen riittävään tarjontaan sekä kysynnän vaihteluihin. Näitä asioita mitataan tarkastelemalla mm. vuokraus- ja käyttöastetta, korjausvelan suuruutta ja kiinteistössä olevien työpaikkojen määrää.

Kiinteistöt -salkun tavoitteet toteutuivat vuokraus- ja käyttöasteen osalta. Kiinteistöjen keskimääräisessä kunnossa ei tapahtunut oleellisia muutoksia. Suhteellisen velkaantuneisuuden tavoite toteutui ja se jatkoikin laskuaan edellisvuosista. Konsernirakenteesta poistui vuoden 2023 lopussa Kiinteistö Oy Tankarin Majakanmäki sekä Kokkolan Teollisuuskylä Oy sulautumalla KIP Infra Osakeyhtiöön.

LIKETOIMINTA-SALKKU

Tulostavoite 2023	Toteuma 2023
Sijoitetun pääoman tuotto% keskimäärin 10 %	11,4 %
Suhteellinen velkaantuneisuus keskimäärin 100 %	115,4 %

Liiketoiminta -salkku koostuu yhtiöistä, jotka toimivat liiketaloudellisin periaattein. Raportoinnissa kiinnitetään huomiota yhtiöiden optimaaliseen sijoitetun pääoman tuottoon sekä yhtiöiden toimintaympäristöjen muutoksiin. Mittareina käytetään mm. sijoitetun pääoman tuotto prosenttia.

Liiketoiminta -salkun tavoitteista keskimääräinen sijoitetun pääoman tuotto prosentti toteutui vuonna 2023 päätyen 11,4 prosenttiin. Suhteellinen velkaantuneisuus ylitti vielä hieman kaudelle asetetun tavoitteen, mutta on laskenut jo useamman vuoden ajan. Liiketoimintaympäristö oli edelleen haastava, kun yhtiöiden toimintaan vaikuttivat geopolittiset ja maailmantalouden muutokset, korkea inflaatio sekä korkojen nousu. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan aiheutti haasteita erityisesti Kokkolan Sattama Oy:n toiminnalle. Venäjän transitioliikenteen loppuminen kokonaan keväällä 2022 näkyi yhtiössä vuonna 2023 tavaraliikenteen ja liikevaihdon vähenemisenä, vaikka Venäjän tavaraliikenteen loppumisesta onkin pystytty kompensoimaan muilla tavaraliikennevirroilla. Konsernirakenteesta poistui tilikaudella 1 tytäryhtiö, kun Kokkolan Kehitysyritys Oy sulautui KIP Infra Osakeyhtiöön vuoden 2023 lopussa.

PALVELUT JA NEUVONTA -SALKKU

Tulostavoite 2023	Toteuma 2023
Asiakaskäynnit 55 000	41 037
Yrityskäynnit 1 200	1 857
Asiakastytyväisyys hyvä (4) asteikolla 1 - 5	4
Kaupungin tuki / toimintakustannukset 45 %	46 %
Tilikauden tulos > 0€	-163 030

Neuvonta ja palvelut -salkku sisältää yhtiöitä, jotka toimivat pääosin julkisella rahoituksella. Raportoinnissa huomioidaan erityisesti elinkeinopalvelujen laajuus ja kulttuuripalvelujen kattavuus. Asioita mitataan tarkastelemalla mm. yritys- ja asiakaskäyntien määriä sekä asiakkaiden tyytyväisyyttä

palvelujen tarjontaan ja laatuun. Palvelut- ja neuvonta salkun yhtiöt odottivat koronapandemian jälkeisen paluuta entiseen normaaliin, mutta korkea inflaatio toi kuitenkin edelleen omat haasteensa yhtiöiden toimintaan.

Asiakaskäyntien määrä ei palannut pandemiaa edeltäneeseen tasoon, vaan asiakaskäynnit pysyivät Kokkolan Kaupunginteatterin ja Nuorisokeskus Villa Elba Oy:n osalta samalla tasolla kuin edellisvuonna, eikä tavoitteeseen siis päästy. Yrityskäyntien määrissä päästiin yli talousarviotavoitteen ja käynnit lisääntyivätkin edellisvuodesta lähes 500:lla käynnillä. Asiakastytyväisyys on edelleen hyvällä tasolla 4 eli tavoite saavutettiin. Kaupungin tuki suhteessa toimintakuluihin ylittyi hieman talousarviotavoitteesta päätyen 46,0 prosenttiin. Yhteensä tilikauden tulos oli -163 030 euroa.

Saako konserni- ja kaupunkikehitysjaosto ajoissa tietoa tytäryhtiöiden tilanteesta, mikäli niiden hallinnossa tai toiminnassa on haasteita? Millaisiin toimenpiteisiin tällaisen tiedon johdosta ryhdytään?

Tarkastuslautakunta havaitsi puutteita Teatterin hallinnossa edellisiltä vuosilta. Korjaavat toimenpiteet on aloitettu.

Julkisten yhtiöiden toiminnan tulee olla mahdollisimman avointa.

Tarkastuslautakunta ehdottaa edelleen, että yrityskäyntien yhteydessä tehtäisiin yrittäjättytyväisyyskyselyjä jossakin muodossa; voisiko näin saada enemmän vastauksia ja kehitysideoita yrittäjiltä?

7 VUODEN 2022 ARVIOINNIN KÄSITTELY

Kaupunginvaltuusto käsitteli vuoden 2022 arviointikertomuksen 12.6.2023 § 61 kehottaen kaupunginhallitusta ryhtymään toimenpiteisiin kertomuksessa esitettyjen johtopäätösten ja havaintojen pohjalta.

KAUPUNKISTRATEGIA:	
Mitä keinoja voisi olla, että kyselyihin saataisiin enemmän vastaajia? Olisiko Yrittäjäkyselyssä mahdollista eritellä vastauksia suurten ja pienten yritysten välillä? Voisiko yrityskäyntien yhteydessä tehdä kyselyjä?	Yrittäjäkyselyn ajankohtaa tullaan aikaistamaan vuonna 2023 ja kysely toteutetaan loppuvuoden sijaan jo syys-lokakuun aikana. Kyselyn osalta jatketaan yhteistyötä KOSEK:in kanssa, jotta vältetään päällekkäisyydet ja toisaalta tavoitetaan enemmän vastaajia. Kysely toteutetaan siten, että tulosten raportoinnissa voidaan poimia vastaukset vastaajaryitysten koon mukaan.
KH:N ALAISET VASTUUALUEET:	
Miten varmistetaan kaupungin todellinen päätäntävalta inhouse-yhtiöissä?	Osakassopimusten laadinnassa tulee kiinnittää erityistä huomiota todelliseen päätösvallan jakautumiseen. Sinänsä ongelma ei ole Kokkolan kaupungin näkökulmasta oleellinen, koska kaupunki ei ole osakkaana kuin muutamassa inhouse-yhtiössä.
Kuinka laajasti sopimushallinta on otettu käyttöön?	Kaupungilla on käytössä Dynasty 10-asiahallintajärjestelmä, jossa on sisäänrakennettuna sopimushallintaa koskeva osio. Erikseen toteutetun tarkistuksen perusteella todetaan, että sopimushallinta on melko kattavasti käytössä, mutta puutteita vielä on. Tehdyistä sopimuksista muodostuu luettelo Dynasty-järjestelmään ja järjestelmässä on muun muassa toimintoja, joiden avulla sopimusten voimassaoloaikoja voidaan seurata.
Toimivaltuuksien tarkastaminen ollut haastavaa, onko koottu tietoja helposti saataville?	Toimivaltarajoista päätetään erikseen niin hallintosäännössä, toimintasäännössä sekä erikseen muun muassa talousarvion toimeenpanon yhteydessä. Tämän lisäksi toimivaltaa voidaan siirtää erillispäätöksillä. Tällä hetkellä ei ole olemassa asiakirjaa tai dokumenttia, jossa kaikki toimivalta tai -rajat olisi erikseen koottu. Kokonaisuuden selkeyttämiseksi tullaankin jatkossa kiinnittämään erikseen huomiota.
Tarkastuslautakunta on edelleen huolissaan juridisen osaamisen riittävydestä kaupungilla.	Kaupunkiorganisaatioon on pyritty rekrytoimaan oikeustieteellisen tutkinnon omaavia, mutta heikolla menestyksellä. Kaupunkiympäristötoimialalle yritettiin rekrytoida kaupunkiympäristölakimiestä, mutta yhtään kelpoisuusvaatimukset täyttäneitä hakijaa ei saatu ja tehtävänimike on muutettu kaupunkilupapäälliköksi. Samoin hankintapäällikön virkaan ei saatu yhtään oikeustieteellisen tutkinnon omaavaa.
SIVISTYSTOIMI:	
Lapsivaikutusten arvioinnin tulisi näkyä ja kuulua paremmin kaikessa kaupungin toiminnassa.	Lapsivaikutusten arviointien ohjeistusten ja prosessin selkiyttämistyötä on tehty vuosien -22 ja -23 aikana erityisesti sen suhteen, että LAVA otettaisiin mukaan jo ennen päätöksentekoa, jotta pystytään arvioimaan eri päätösvalintojen vaikutusta lapsiin ja nuoriin. Kevään -23 aikana valmistui Lasten ja nuorten osallisuus rakennushankkeissa ja kaupunkiympäristön suunnittelussa -toimintamalli, joka ohjaa lapsivaikutusten arviointien laatimista sekä lasten ja nuorten kuulemista koulujen ja varhaiskasvatustilojen suunnittelussa sekä kaupunkiympäristön suunnittelussa. Toimintamallissa kannustetaan henkilöstöä kouluttautumaan lapsivaikutusten arviointien osalta sekä tekemään toimialat ylittävää yhteistyötä. Kehittämistyötä lapsivaikutusten arviointien osalta jatketaan edelleen.
KOHASU, miten voisi kehittää niin, että kaikilla lapsilla olisi mahdollisimman matala kynnyks osallistua?	Yläkoululaisten osallistumiskynnyksen madaltamiseksi on kokeiltu avoimia harrastusvuoroja ja nämä on havaittu hyväksi. Alakoululaisten osalta joidenkin harrastusryhmien ohjaajat ovat käyneet esittelemässä koululuokille harrastusta ja kertoneet mahdollisuudesta tulla tutustumaan ja kokeilemaan harrastusta, madaltaen näin osallistumiskynnystä. Lukuvuoden 23-24 alusta otetaan käyttöön harrastusresepti toimintamalli, jossa yhteistyössä oppilashuollon, koulunuorisotyön ja kouluterveydenhuollon kanssa etsitään ilman harrastusta

	olevat lapset, autetaan sopivan harrastuksen löytämisessä ja tarjotaan mahdollisuutta siihen, että lapsen/nuoren mukaan lähtee ensimmäisellä kerralla esimerkiksi koulunuorisotyöntekijä.
Move-testin tulosten perusteella Kokkolan lapsista ja nuorista 44,3 % on fyysisesti huonokuntoisia. Koko maassa luku on 39,7 %. Hyvinvoinnin edistäminen on kunnan lakisääteinen tehtävä.	Liikunta- ja opetuspalvelut pyrkivät toiminnassaan monin eri tavoin tukemaan ja lisäämään lasten ja nuorten liikuntaa (KOHASU-harrastustoiminta, Harrastusresepti -toimintamalli, ohjaustoiminta-avustukset seuroille, alle 18-vuotiaiden harjoitusvuorot yhdistyksille maksuttomat koulujen liikuntasaleissa, avoimia vuoroja esim. Kippari-hallissa ja BestHall Areenalla). Lähiliikuntapaikkoja kehitetään jatkuvasti. Lapsia ja nuoria osallistetaan vahvasti liikkumisympäristöjen suunnitteluun. Myös ulkoilun ja retkeilyreittien kehittämisessä kiinnitetään erityistä huomiota saavutettavuuteen ja lapsiystävällisyyteen. Tuu mukaan -kesätoiminta on aktiivista. Puistotemmellyksissä alle kouluikäiset lapset liikkuvat ja leikkivät yhdessä aikuisen kanssa. Kesähöntsät tarjoavat lapsille ja nuorille rentoa pelailua porukalla koulujen pihilla ja lähiliikuntapaikoilla. Lapset ja nuoret voivat osallistua myös puistojumppaan. Nuorisopassin saavat käyttöönsä aina uudet 7. luokkalaiset (tarjotaan ilmaisia tutustumismahdollisuuksia eri liikuntalajeihin) ja se on käytössä koko yläkoulun ajan.
KAUPUNKIYMPÄRISTÖ:	
Mihin kaupunkiympäristön asiakaspalautejärjestelmän palautteita on käytetty, onko niistä ollut apua esim. kehitystyössä? Myös asukas-kyselyjen toimesta tehdyt päätökset olisi hyvä nostaa esiin.	Vuosittain palautteet analysoidaan ja niistä laaditaan yhteenveto kaupunkirakennelautakunnalle. Kehittämistyössä on hyvänä apuna palautejärjestelmän kautta tulevat kehittämissideat ja toimenpide-ehdotukset. Moitteet ja kysymykset sisältävät pääsääntöisesti asioita, jotka jatkavat käsittelyä sitä koskevaan tiimiin. Suurin osa katuja ja liikennettä koskevista palautteista sisältävät tietoa, johon reagoidaan välittömästi mm. tienkunto ja erilaiset turvallisuusriskit. Kyselyjen tuloksia on hyödynnetty mm. kaavoituksessa.
Ovatko käyttökustannukset alentuneet tavoitteen mukaisesti, kun kaupungin omistamia kiinteistöjä on myyty?	Vuoden 2022 aikana myytiin 9 kohdetta. Näiden osalta käyttökustannukset alentuivat 21 376,94 €. Useasti myytävät kiinteistö on jo käyttökustannusten osalta optimoitu mm. lämmitystä on alennettu. Vuosien 2020 ja 2021 aikana myytiin 9 kohdetta, näiden osalta käyttökustannukset alentuivat 116 441,11 €.
Mitä joukkoliikenteen käyttäjämäärien kasvattamiseksi olisi vielä mahdollista tehdä? Voisiko järjestää kyselyä myös henkilöille, jotka eivät vielä käytä joukkoliikennettä? Aikataulujen vaikutus on suuri, kun liikenne on harvaa, onko niitä tarkasteltu käyttäjien näkökulmasta?	Palvelutason nostaminen on yksi merkittävin tekijä. Eli lisätään vuorotarjontaa, tarjotaan joukkoliikennettä myöhemmin illoilla, viikonloppuisin ja kesäaikaan. Lasketaan joukkoliikennettä lippujen hintoja. Parannetaan pysäkkien varustusta. Kävijämäärän lisääminen vaatii lisäpanostusta joukkoliikenteeseen. Kun valmistellaan seuraavaa joukkoliikenteen kilpailutusta, valmistelun pohjaksi voidaan tehdä kaikille kaupunkilaisille ja eri ikä- ja käyttäjäryhmille kohdennettuja kyselyjä. Seuraavassa joukkoliikennesopimuksessa voidaan velvoittaa toimijan laatimaan asiakastyytyväisyyskyselyn lisäksi kyselyjä, joilla päästäisiin kiinni tekijöihin mitä toimenpiteitä tulisi tehdä, että saataisiin henkilöitä, jotka eivät käytä joukkoliikennettä tuleviksi käyttäjiksi. Liikenneoitsijä on rakentanut aikataulut yhdessä kaupungin kanssa pääosin koululaisten ja opiskelijoiden aikataulujen näkökulmasta.
Puhtaus- ja ruokapalveluiden kehityskeskusteluista on toteutettu vain reilu 77 %, työhyvinvointikyselyyn on vastannut vain noin kolmannes työntekijöistä. Molemmissa on mahdollisuutta parantaa. Työntekijöiden aktiivisuus työnsä kehittämisessä auttaa myös työssä jaksamisessa ja voi näin vähentää myös sairauslomia.	Todellisesti esihenkilöiden kirjanpidon ja populus-raportoinnin yhteissummana puhtaus- ja ruokapalveluissa on vuonna 2022 pidetty kehityskeskustelut yli 90%:lle työntekijöistä. Vuonna 2022 yksikössämme on ollut palvelualueuutoksia, minkä vuoksi osa keskusteluista on mahdollisesti jäänyt pitämättä. Osa keskusteluista on lisäksi jäänyt kirjaamatta Populukseen tai kirjattu vasta vuoden 2023 vuoden puolella, jolloin ne eivät näy 2022 vuoden raporteissa. Työhyvinvointikyselyihin vastaaminen tuottaa haasteita kohteissa, joissa työntekijöillä ei ole käytössä tietokonetta. Olemme tarjonneet kyseisten työkohteiden henkilöstölle mahdollisuuden tulla vastaamaan kyselyyn kaupungintalon ATK-tilaan, mutta kaikki eivät ole käyttäneet mahdollisuutta. Osa työntekijöistä kokee, että kyselyyn vastaamisella ei ole vaikutusta epäkohtien korjaamiseen, vaan tulokset näyttävät vuodesta toiseen samankaltaisina. Koemme puhtaus- ja ruokapalveluiden hallinnossa työhyvinvointikyselyn erittäin tarpeelliseksi, mutta kyselyä ja sen raportointia olisi hyvä kehittää siten, että tuloksia analysoidaisiin tarkemmin taustamuuttujien ja työhyvinvointityön tavoitteiden kautta, jolloin päästäisiin syy-seuraussuhteisiin kiinni ja voitaisiin aidosti tulosten pohjalta kehittää toimintaa paremmin työhyvinvointia tukevaan suuntaan.

Esteettömän kaupungin tavoitteet tulee muistaa sähköisen asioinnin kehittämisessä.	Kaupungin internet-sivut uudistettiin 2021. Sivussa panostettiin saavutettavuusvaatimusten täyttymiseen. Tekstin sisällön ymmärrettävyyteen ja luettavuuteen on kiinnitetty erityistä huomiota. Sivut ovat helposti navigoitavissa ja toiminnallisuus on käytettävissä näppäimistöltä. ReadSpeaker-ruudunlukija mahdollistaa sen, että voi kuunnella verkkosivuston tekstin ääneen luettuna.
Lupapalveluissa käsittelyajat ovat edelleen pitkiä, onko resursseissa/suunnittelussa puutteita? Loppukatselmuksia pitämättä 1141 kpl (voimassa olevat luvat), 3641 kpl (lupa ei voimassa). Olisiko kaupungin mahdollista esimerkiksi muistuttaa lupa-ajan päättymisestä, jotta pitämättömät loppukatselmuksiset eivät lisääntyisi?	Rakennuslupien käsittely sujuu suhteellisen ripeästi niissä tapauksissa, joissa sähköinen rakennuslupa on täytetty huolellisesti. Keskimääräisiä käsittelyaikoja pidentävät erityisesti sellaiset hakemukset, joissa pyydettyjä täydennyksiä ei ole saatu, eikä lupaa tällöin voida ratkaista. Ennen rakennuslupaa tarvitaan Kokkolassa usein poikkeamislupa. Tämä hidastaa lupakäsittelyä. Vuonna 2023 on ollut tavallista vähemmän resursseja täyttämättömien vakanssien ja poissaolojen vuoksi. Loppukatselmoimattomien rakennuslupien ongelmasta on keskusteltu rakennusvalvonnassa paljon. Asia on ollut esillä myös rakennus- ja ympäristölautakunnassa. Ongelma on myös valtakunnallinen. Lupapäätöksessä tarpeelliseksi määrätyt katselmuksiset tulee tehdä luvan voimassaolon aikana. Umpeutuneiden lupien osalta oikotietä lopputarkastusten suorittamiseen jälkikäteen lainsäädännössä ei ole, jos rakennuksella ei ole luvan voimassaoloaikana tehty mitään dokumentoituja tarkastuksia. Mikäli rakennusaikana on tehty joitakin tarkastuksia tai käyttöönottotarkastus, ja saadaan vastaavan työnjohtajan kirjallinen lausunto siitä, että rakennustyö on tehty luvan mukaisesti, on periaatteessa mahdollista merkitä rakennus valmistuneeksi ja ilmoitus rakennusrekisteriin voidaan tehdä. Mikäli mitään tarkastusdokumentteja ei ole, tulee rakentamiselle hakea uusi lupa, jolloin puuttuva loppukatselmus on mahdollista suorittaa. Sähköinen lupajärjestelmä mahdollistaa muistutusten lähettämisen ennen luvan umpeutumista. Tämän ominaisuuden käyttöönotto edellyttää järjestelmätoimittajalta muutosten tekemistä ohjelmaan. Selvitetään mahdollisuus lähettää rakentajalle muistutus hyvissä ajoin ennen luvan umpeutumista tarvittavista toimenpiteistä.
YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO:	
Omavalvonta ei voi tarkastuslautakunnan mukaan täysin korvata viranomaisvalvontaa elintarvikealan laitoksissa, millä perusteella viranomaisvalvonta voidaan tilinpäätöksessä arvioida turhaksi?	Omavalvonta ei voi korvata viranomaisvalvontaa, mutta sen sijaan ns. viranomaisnäytteiden tarpeellisuus on selvittävää. Elintarvikealan laitokset käyttävät ulkopuolisia näyteenottajia omavalvontanäytteiden ottamiselle ja vastaavasti viranomaisnäytteiden ottamiselle ostopalveluna. Näytteet olisivat näin identtisiä ja rinnakkain otettuna samoista paikoista (riskipaikoista) saman henkilön toimesta. Lähinnä Ruokaviraston kanssa selvitetään näytteiden tarpeellisuus, kun elintarvikealan laitosten omavalvontanäytteitä otetaan tiheästi ja kattavasti.
Pieneläinpalveluita ei ole huomioitu mittareissa riittävästi.	Pieneläinpalvelu otetaan vuoden 2024 talousarviossa ja mittareissa paremmin huomioon.
Laboratoriopalveluiden optiovuodesta päätettäessä ei oltu sovittu kenen pyynnöstä optiota voidaan käyttää, ja mikä on hinnoittelu tuolloin. Tämä pitää olla jatkossa huomioitu alkuperäisessä sopimuksessa.	Laboratoriopalveluiden hankinnoissa tarkennetaan jatkossa optiovuoden kriteerit, mikäli tarjouspyynnön asiakirjoissa on mainittu optiovuoden mahdollisuudesta.
Urheilutalon maapohjahallille annettiin käyttöluvalle lisääaikaa. Mikä on luvan päättymisaika ja jatkotarkastelu-aika?	Ympäristöterveyslautakunnan päätöksen mukaan (YTLTK 25.01.2023 § 4) urheilutalon tilojen määräaikaa jatketaan siihen saakka, kunnes korvaavat tilat saadaan käyttöön. Urheilutalo kuuluu terveydensuojeluvalvonnan piiriin ja valvotaan valvontasuunnitelman mukaisesti. Valvontaviranomainen voi puuttua tilojen käyttöön tarvittaessa.
KOKKOLAN VESI:	
Kokkolan Veden vuonna 2021 havaitut keskeisimmät epäselvyydet ovat poliisin esitutkinnassa, vesi ja viemäriinjojen puuston hakkuukulujen ja myyntien eroavaisuuksien	Vesilaitosjohtokunta on tehnyt puustoepäselvyyksistä tutkintapyynnön poliisille 26.5.2023. Kaikki saatavissa oleva aineisto on toimitettu poliisille.

osalta asia jätettiin jatkoselvittelyyn Kokkolan Veden toimesta. Onko selvitystyö tehty?	
Kuinka voidaan ennakoida, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat riittävällä tasolla?	Sisäistä valvontaa on tehostettu syksyllä 2021 havaittujen puutteiden johdosta mm. johtokunnan hyväksymillä/päivittämällä toimintaperiaatteilla. Näiden periaatteiden mukaisesti toiminnasta saadaan muistioita, päätöksiä ja muita dokumentteja, joita seurataan ja niistä raportoidaan johtokunnalle säännöllisesti. Työriskit arvioidaan Pro24-työkalulla vuosikellon mukaisesti. Kokkolan Veden varautumis- ja valmiussuunnitelma on päivitetty kesäkuussa 2022.
Johtokuntaan vietävien hankintojen kynnysarvoja olisi syytä madaltaa, jotta valvonta olisi vahvempaa.	Kokkolan Veden hankintaohje on päivitetty johtokunnassa 22.2.2022 § 25. Hankintarajat sisältävä toimintasäntö on päivitetty johtokunnassa 24.5.2022 § 60. Suurimmat hankinnat (> 100 000 €) hyväksytään talousarvion laadinnan yhteydessä johtokunnassa ennen hankintapäätösten tekoa. Kaikista hankinnoista > 5000 € tehdään perustellut hankintapäätökset, jotka menevät johtokunnalle tiedoksi.
Kaikki käsitellyt asiat ja päätökset tulee kirjata pöytäkirjaan tai muistioon, jotta toiminta on avointa ja läpinäkyvää.	Kaikki Kokkolan Veden viranhaltijapäätökset tehdään asianhallintajärjestelmällä (Dynasty 10). Jos päätöksen perustelut ovat pitkiä, niistä tehdään erilliset perustelumuiot, jotka ovat päätöksen liitteenä. Päätösluettelot viedään johtokunnalle tiedoksi. Kaikissa Kokkolan Veden sisäisissä työryhmissä pidetään pöytäkirjaa. Muistiot näistä kokouksista tallennetaan ryhmien Teams-kansoihin.
KAUPUNGIN TALOUS:	
Kuluneet kolme hyvää vuotta ovat aiheutuneet suurelta osin satunnaisieristä. Taloutta on hyvä tarkastella myös ilman satunnaiseriä.	Maailman- ja julkisentalouden viimeiset vuodet ovat olleen poikkeuksellisia, eikä kertaluonteiset erät saa peittää alleen julkisen talouden todellista tilaa. Julkisen talouden velkaantuminen sekä väestön ikääntyminen eivät ole kadonneet mihinkään poikkeuksellisten voisien tieltä. Lisäksi kohonneet palkkakustannukset, elintarvikkeiden sekä palveluiden hinnat pitävät inflaatiota korkealla ja korkojen kasvu yhdessä valtionrahoituksen supistumiseen tulevat aiheuttamaan paineita kuntien talouteen jatkossa. Kuntatalouden kertaluonteiset erät poistuvat kuluvan vuoden myötä ja sote-leikkurit rasittavat vielä kuntien valtionosuuksia pitkään. Tämä on myös huomioitu kaupungin taloussuunnittelussa.
KAUPUNKIKONSERNI:	
Kunnan tulee noudattaa sukupuolikiintiötä myös omistamiensa yhtiöiden hallituksissa (KHO:2017:2). Tätä ei edelleenkään ole huomioitu uudessa konserniohjeessa.	Kokkolan kaupungin omistajapoliittiset linjaukset ja konserniohje päivitettiin syksyn 2022 aikana. Asiakirja hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 12.12.2022 § 119. Omistajapoliittisissa linjauksissa on kirjattu tytäryhteisöjen hallitusten nimitys- ja palkkiopolitiikan osalta, että nimityspoliitikassa on huomioitava naisten ja miesten välinen tasa-arvo (Kokkolan kaupungin omistajapoliittiset linjaukset ja konserniohje, s.9).

ALLEKIRJOITUKSET

Tämän arviointikertomuksen annamme kaupunginvaltuustolle Kuntalain 121 §:n mukaisena arviona valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta vuonna 2023.

Tomi Kivelä, puheenjohtaja

Max Björkskog, varajäsen (Kauko Kivilehto)

Hanna-Lea Ahlskog, jäsen

Erkki Kuismin, jäsen

Roy Pietilä, jäsen

Jaana Pikkarainen-Haapasaari, jäsen

Minna Roukkio-Taipale, jäsen

Hannele Zitting, jäsen